

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

לפני כבוד השופט מוטי פירר

תובעת לי לחיאני
ע"י ב"ב עו"ד רון לוינטל

נגד

נתבע חיים סדובסקי
ע"י ב"ב עו"ד מריאנה דנון

פסק דין

התובעת, לי לחיאני, היא חברתה ובת כיתתה לשעבר של הנערה תאיר ראדה ז"ל, אשר נרצחה בבית הספר "נופי גולן" שבקצרין בדצמבר 2006.

הרוצח הוא רומן זדורוב אשר הורשע על ידי בית המשפט המחוזי בנצרת, והרשעתו אושרה ברוב דעות בבית המשפט העליון. לאחרונה הוגשה על ידי סנגוריו של זדורוב בקשה לעריכת משפט חוזר, בקשה שטרם הוכרעה.

הנתבע, חיים סדובסקי, ד"ר לנטורופתיה, הסבור עד היום כי זדורוב איננו הרוצח האמתי ואף העיד בתחילה מטעם ההגנה במשפטו, פרסם בין היתר ספר וסרט בנושא והוא אף שותף לקבוצת Facebook המוקדשת לכך. התובעת זומנה אף היא להעיד מטעם ההגנה במשפטו של זדורוב.

לטענת התובעת, במשך שנים מוביל הנתבע מסע הסתה והכפשה כנגדה, תוך שהוא מצביע עליה כמי שמעורבת יחד עם חברות נוספות ברצח. בכך פגע בה הנתבע לדבריה באופן חמור בכל מישורי חייה, פגיעה קשה הנמשכת שנים רבות, עד היום.

הנתבע כופר בכך וטוען כי מעולם לא טען כי התובעת מעורבת במעשה הרצח, וכי במסגרת פרסומיו לא חרג מהמתר על פי חוק.

1. תעלומת רצח הילדה תאיר ראדה ז"ל לא נפתרה במלואה עד היום.

ארבע עשרה שנים חלפו מאז נמצאה גופתה של תאיר בתא השירותים בבית הספר "נופי גולן" שבקצרין והרוחות עדיין מסרבות לשקוט. הרוצח רומן זדורוב נתפס בסמוך למועד הרצח, נחקר, הודה ואף שחזר את מעשיו – אם כי מאוחר יותר חזר בו מהודאתו. לאחר מכן נשפט זדורוב ולימים הורשע בבית המשפט המחוזי, והרשעתו אף אושרה בערכאת הערעור בבית המשפט העליון. על אף זאת, אחת לכמה חודשים מתפרסמות ידיעות שונות בדבר עובדות או רמזים חדשים שנתגלו. לאחרונה אף הוגשה בקשה למשפט חוזר, ויש המקווים שהנה עוד מעט יימצא הפתרון, ותתבהר סוף סוף התמונה בשלמותה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 17-01-56502 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

2. מדוע מסרבת הפרשה לדעוך? מדוע כה רבים מפקפקים באשמתו של זדורוב? האם באמת נעוץ הדבר במחלוקת מומחים בעניין טביעות נעל, אורך שערות או כתמי דם?
3. דומה כי התשובה לחוסר השקט האופף את הפרשה מאז פריצתה לתודעה הציבורית, מצויה במישור עמוק יותר, ונעוצה לאו דווקא בזהותו של הרוצח, כי אם בראש ובראשונה בשאלת הפשר למעשה הרצח הנורא.
4. מביטים אנו בחיוכה של תאיר הנשקף מתמונתה והשאלה כמו צפה ועולה מאליה – כיצד זה נטל בן אנוש בידי את חייה של נערה תמה זו? "מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו" שאל יהודה את אחיו לאחר שהשליכו את יוסף אחיהם לבור (בראשית ל"ז, כ"ו). מהו המניע או התועלת שעשויה לצמוח למישהו ממעשה נורא שכזה. בתוך תוכנו, נאחזים אנו באשליה לפיה, לו רק יימצא הסבר הגיוני או טעם למעשה, לו רק נבין את הנסיבות, את המניע ואת התמונה השלמה, נוכל למצוא מעט מרגוע לנפשנו.
5. הרצון לפענח את המציאות, להעניק לה פשר וליטול ממנה את המסתורין, הוא זה שעומד על פי מקס ובר בבסיסו של כל העיסוק המדעי (מקס ובר, **המדע כייעוד**, תרגום: אלעד לפידות, תכלת 36, עמ' 98, 110). בדומה לכך, הצורך לפענח את המניע למעשה הרצח הנורא, יכול שהוא מבוסס על אשליית השליטה הטמונה בידע. אנו מתקשים להישיר מבט אל רצח חסר מטרה וחסר היגיון של ילדה קטנה, ומאמינים כי לו רק נבין את ההיגיון שבשיגעון, נוכל אולי ללמוד מכך דבר מה, נוכל לזהות סימנים מקדימים ולמנוע את הרצח הבא. חוסר הפשר שבמעשה איננו נותן לנו מנוח, ומערער את יציבות הקרקע שתחת רגלינו.
6. משום כך מבקשים אנו לסווג את המעשה הנורא לאחת מן התבניות המוכרות לנו ובכך לשוב לעולמנו הבטוח והניתן לצפייה במידת מה, בו לכל תופעה, מאחריה ככל שתהיה, ניתן למצוא הסבר. הצורך במציאת הסבר הגיוני או מדעי לתופעה מזעזעת, מהווה אפוא ניסיון למצוא פשר וממילא להשיב לעצמנו תחושה של שליטה ולו חלקית, במציאות חסרת פשר.
7. נשוב אלפי שנים לאחור, לרצח המתועד הראשון (בראשית ד, ח):
- "וַיֹּאמֶר קִין אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בַהֲיוֹתָם בַּשָּׂדֶה – וַיִּקַּם קִין אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ"
8. מה אמר קין להבל בהיותם בשדה רגע לפני שקם ורצחו נפש? מה עשוי להיות הרקע והפשר לרצח הראשון, אב הטיפוס של כלל מעשי הרצח מכאן ואילך? האם נוכל לפענח את המניע לרצח אח ולבודד אותו, לסמנו, ללמוד את מאפייניו וכך אולי למנוע את הרצח הבא? אם ננקוט במתודה מדעית שכזו, אולי נוכל לשלוט ולאלף את החיה שבאדם, להבטיח כי המין האנושי ילמד את דרכי התבונה ולא ישוב לנהוג כחיית פרא.
9. חכמינו ז"ל השגוהו בכך. כמונו ממש, התקשו גם הם לעמוד מול מעשה רצח כה נוראי וחסר פשר, ניסו לתת בו סימנים ולסווגו לאחת מן התבניות המוכרות: רצח על רקע פלילי-כלכלי, דתי-אידיאולוגי, או מיני-רומנטי. דומה שבכך בקשו הם למצוא פשר ותבנית לאב הטיפוס של הרצח האנושי, ואולי ביקשו הם דווקא לחוס עלינו ולהמתיק לנו במעט את הגלולה בכך שיצביעו על מניע מוכר למעשה הנורא (מדרש **בראשית רבה** כ"ב, ז – בשינויי עריכה ותרגום קלים):

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם וגו'. על מה היו מדיינים? אמרו: בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המיטלטלין. זה אמר הקרקע עליה אתה עומד – שלי היא, וזה אמר הבגדים שאתה לובש – שלי הם. זה אמר: חלוק! וזה אמר: פרח! מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו.

רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר: שניהם נטלו את הקרקעות, ושניהן נטלו את המיטלטלין. ועל מה היו מדיינים? אלא, זה אומר: בתחומי בית המקדש ייבנה. וזה אומר: בתחומי בית המקדש ייבנה... ומתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו וגו'.

יהודה בר אמי אמר: על חוה הראשונה היו מדיינים. אמר רבי איבו: חוה הראשונה חזרה לעפרה. ועל מה היו מדיינים? אמר רבי הונא: תאומה יתירה נולדה עם הבל. זה אומר: אני נוטלה, שאני בכור. וזה אומר: אני נוטלה, שנולדה עמי. ומתוך כך ויקם קין.

10. יתכן שההסבר לרצח האח נעוץ בכלל בפרשה הקודמת, קנאתו של קין בכך שמנחתו של הבל נתקבלה על ידי האל, ואילו מנחתו שלו נדחתה. כך או כך, הכתוב סתם את דבריו ולא גילה מה היו חילופי הדברים שקדמו לרצח. לעולם לא נדע אפוא בוודאות את התשובה לכך ונוכל אך לשער השערות. לא נדע מהו המניע למעשה הפשע וממילא לא בהכרח נוכל למנוע את המעשה הנורא הבא. נגזר על האדם לנוע בתווך שבין היותו יצור תבוני, בחיר הנבראים "ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו" (תהלים ח', ה'), לבין היותו חיית אדם המונעת מדחפים עלומים ובלתי צפויים – "דמינו כאדיה יכסוף לטרוף וככפיר ישב במסתרים" (שם י"ז, י"ב); "ומותר האדם מן הבהמה – אין" (קהלת ג', י"ט).

11. פרשת רצח תאיר ראדה, מכילה בתוכה את אותם מאפיינים ומעוררת שוב את אותן תחושות. ילדה רכה נפרדת מהוריה בבוקרו של יום חולין והולכת לבית הספר, שם היא נרצחת ללא כל סיבה הנראית לעין על ידי רוצח חסר רחמים. אין הסבר, אין מניע, אין פשר ואין טעם. לרוצח לא צמחה כל תועלת מהרצח. לא נדע כיצד לזהות זאת בעתיד, כיצד להזהיר את ילדינו, כיצד להגן על התום שבקרבתנו מפני הרוע המצוי בנו אף הוא, ועלול לקום על הראשון ולרצחו נפש. יתכן שזהו מקור חוסר השקט האופף את פרשת רצח הילדה תאיר ראדה ז"ל מאז ועד היום, וכפי הנראה הוא אף זה שהזין את הנסיבות שבבסיס תובענה זו.

חופש הביטוי והזכות לשם טוב

12. תובענות העוסקות בלשון הרע משמשות תדיר זירת התנגשות בין שני אינטרסים רמי מעלה. האינטרס האחד, הוא זכותו של אדם להגנה על שמו הטוב. ערך זה מורכב הוא ומקיף, כולל הוא בחובו בין היתר את האינטרס לכבוד אישי, לגאווה אישית ולהכרה אישית בין בני-אדם, והוא משתרע על יחס הכבוד וההערכה כלפי האדם מן הסובבים אותו. כבוד האדם ושמו הטוב חשובים לו לאדם לעתים כחיים עצמם, הם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר. מדובר בנכס היחיד שמותר אחריו אדם לאחר לכתו. "ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם, טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו אשר לא יכרת" (ישעיה נ"ו, ה'), ראו ע"א 214/89 אריה אבנרי נ' אברהם שפירא [1989] (להלן "הלכת אבנרי"), שם נאמר עוד (עמ' 859):

בתודעתנו החברתית תופס שמו הטוב של אדם מקום מרכזי. מקורותינו מציינים, כי "לשון הרע הורגת", וכי כל המלבין את פני חברו ברבים "כאילו שופך דמים",

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ואפילו סלח האדם עליו הוצא לשון הרע, הריהו "בוער מבפנים". אין להתפלא אפוא, כי תפיסתנו הינה, כי "טוב שם משמן טוב" (קהלת ז, א). נאמר במקורותינו, כי "לא נחתם גזר-דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע בלבד" (רמב"ם, דעות, ז).

13. האינטרס השני, שיש לקחתו בחשבון באיזון המשפטי, הוא הערך הטמון בחופש הביטוי. חירות זו הוכרה בשורה ארוכה של פסקי-דין, כאחת מחירויות היסוד של האדם בישראל. הטעם העומד ביסוד חופש זה הוא מורכב. הוא בא לאפשר ליחיד להגשים את עצמו, הוא נועד לסייע בחשיפת האמת ולהבטיח קיום חילופי דעות החיוניים למשטר הדמוקרטי. אין להתפלא, על-כן, כי חופש הביטוי כונה "ציפור נפשה" של הדמוקרטיה שלנו וכי הוא נתפס כ"זכות עילאית" בעלת "מעמד-על משפטי" (ר' הלכת **אבנרי** עמ' 860). אשר לאיזון בין הזכות לשם טוב לבין חופש הביטוי, נאמר (שם 862):

שמו הטוב של אדם וחופש הביטוי הם ערכי יסוד במשפטנו. ברוב המקרים מתקיימים ערכי יסוד אלה זה בצד זה, בל לפגוע האחד בשני. נהפוך הוא: לעתים קרובות השימוש בחופש הביטוי משמש את הערך של השם הטוב. הערכתנו את זולתנו מבוססת לרוב על ידע חיצוני שאנו מקבלים עליו ולא על ידע אישי. הקיום של האינטרס בדבר השם הטוב היה נפגע קשות, לו חופש הביטוי היה מוגבל. עם זאת, יש להכיר בכך כי לעתים קיים ניגוד בין שמו הטוב של אדם לבין חופש הביטוי ביחס אליו. ניגוד זה מתבלט מקום שהפרסום מביא לידיעת הציבור מידע הפוגע בשמו הטוב של אדם. אכן, ניגוד זה טבעי הוא לערכים בדבר השם הטוב וחופש הביטוי.

14. ההתנגשות האפשרית בין הזכות לשם טוב לבין חופש הביטוי יוצרת "מתח בלתי פוסק" בין שני ערכים אלו. ככל שתינתן הגנה מקיפה יותר לשמו הטוב של אדם, כן ייפגע יותר חופש הביטוי. וככל שתינתן הגנה מקיפה יותר לחופש הביטוי, כן ייפגע שמו הטוב של האדם. לצורך מציאת האיזון יש להעריך את משקלו הראוי של כל אחד מהערכים, כפי שזה בא לידי ביטוי בסוגיות השונות של דיני לשון הרע ולאזן ביניהם בנקודת החיכוך. איזון זה נעשה בחוק איסור לשון הרע ובפסיקת בתי המשפט (הלכת **אבנרי** שם, כמו כן ראה אורי שנהר, **דיני לשון הרע** (2001) (להלן "שנהר"), עמ' 21).

15. הן הזכות לשם טוב והן הזכות להתבטא בחופשיות אינן מוזכרות במפורש בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. עם זאת, מקובל לראות בשתייהן זכויות יסוד במדרג גבוה. נראה כי ההגנה הקבועה בחוק היסוד מפני פגיעה בכבודו של אדם כוללת גם את ההגנה מפני פגיעה בשמו הטוב, שכן שמו של אדם הוא הוא כבודו. מנגד, השאלה האם חירות הביטוי כלולה אף היא בחוק היסוד איננה פשוטה. דעה אחת סוברת כי חופש הביטוי מהווה אחת מאותן חירויות הזכות להגנת חוק היסוד (ר' למשל ע"א 105/92 **ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נ' עיריית נצרת עילית** [1993]), ולפיכך לא נופלת זכות זו בדרגתה מהזכות לשם טוב. דעות אחרות נוקטות גישה מסויגת יותר וסוברות כי הזכות לחופש ביטוי על אף מעלתה, איננה כלולה בהכרח בחוק היסוד (ר' בג"ץ 6218/93 **כהן נ' לשכת עורכי הדין** [1995], חוות דעתה של הש' שטרסברג כהן; בג"ץ 453/94 **שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל** [1994], חוות דעתו של הש' זמיר; לדיון נרחב בשאלה ראו **שנהר** עמ' 47-49).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ניתן להאריך רבות בסוגיה חשובה זו, אך מכל מקום דומה כי איש לא יחלוק עוד על כך ש"חופש הביטוי זוכה כיום למעמד איתן בחברה הישראלית, מעמד בכורה שניצב לצד הזכויות החשובות ביותר" (עע"מ 4058/16 עיריית גבעת שמואל נ' מכון אריק לפיוס סובלנות ושלום ע"ש אריה צבי פרנקנטל הי"ד [2017] עמ' 16 – להלן "עניין גבעת שמואל"). הזכות לשם טוב מהווה אפוא ביטוי מידי לכבוד האדם, ומנגד חופש הביטוי מהווה את אחד היישומים המרכזיים לחירותו. לטעמי, הזכות להגנה מפני פגיעה בשם הטוב ניצבת במעגל הפנימי והמרכזי ביותר – קודש הקודשים של כבוד האדם, ואילו הזכות להתבטא באופן חופשי מצויה במעגל חיצוני יותר. אם כי בנוסף על כך, נהנית חירות הביטוי מהצדקה יסודית נוספת, הנוגעת להיותה תנאי לקיומו של משטר דמוקרטי. שכן ללא קיומו של שוק דעות פתוח וללא הבטחת האפשרות לחילופי דעות, לביקורת ציבורית ולחשיפת האמת – צורת חיים דמוקרטית לא תיכון (ר' הלכת אבנרי, עמ' 866).

16. המתח המובנה בין שני הערכים הללו מגיע לשיאו בנסיבות תביעה זו. פרשת רצח הילדה תאיר ראדה ז"ל, זוכה עד היום לעניין ציבורי רב. העיסוק בפרשה חורג מתחומה העובדתי המצומצם ונפרס לכדי ביקורת ציבורית על רשויות אכיפת החוק – המשטרה, הפרקליטות ובתי המשפט, על מעמדה של ההודאה כראיה בהליך הפלילי, על טיבו של הליך הפלילי בכלל ועל שיעורי ההרשעה בישראל בפרט.

כאן ראויה אמירה ברורה, כי ביקורת על המדינה ומוסדותיה היא חלק אינהרנטי והכרחי לשם קיומה של חברה דמוקרטית. השתקתה משולה לפגיעה בעמודי התווך של החברה הדמוקרטית. לפיכך, בייחוד בהקשרים אלו, יש לשמור מכל משמר על זכותו של האזרח הקטן להתבטא נגד השלטון. כך ייעשה תמיד - וכך נעשה גם במקרה דנן. (עניין גבעת שמואל דלעיל).

הביקורת המושמעת על מוסדות שלטון החוק סביב פרשת רצח תאיר, מהווה אפוא נושא בעל חשיבות ציבורית ראשון במעלה המצדיק דיון ציבורי נוקב, אשר יש לאפשר את ניהולו באופן חופשי ופתוח וללא חשש. "חוסנה של חברה דמוקרטית נבחן דווקא ביכולתה לשאת ביקורת כנגד רשויות השלטון. חופש הביטוי הוא גם החופש לבטא דעות מסוכנות, מרגיזות וסוטות" (בג"ץ 399/85 חבר הכנסת הרב מאיר כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור [1987]). ואולם מן העבר השני ניצבת הפגיעה החמורה ביותר אותה ניתן להעלות על הדעת בשמו של אדם – ייחוס מעורבות ברצח אכזרי מאין כמותו. נבחן להלן האם וכיצד ניתן לאזן בין שני ערכים נוגדים אלו.

רקע

17. התובעת היתה חברתה ובת כיתתה של תאיר ראדה ז"ל. במועד הרצח היתה התובעת נערה בת 13. איתרע מזלה ובסמוך לשעת הרצח שהו היא וכמה מחברותיה בקרבת זירת הרצח – חדר השירותים אשר באחד התאים בו, ארע המעשה הנורא. לימים זומנה התובעת להעיד מטעם ההגנה במשפט זדורוב.
18. לאחר הרצח שזעזע רבים, החלו לפנץ שמועות ותיאוריות שונות. בימים הראשונים רווחה הדעה כי מדובר באלימות בין בני נוער, כך גם צוטטו באמצעי התקשורת גורמים בכירים במשטרת מרחב גליל.
19. מספר ימים לאחר הרצח נעצר רומן זדורוב ונחקר באזהרה כחשוד ברצח. כעבור מספר ימי חקירה הודה בביצוע הרצח ושחזר אותו בזירה. מאוחר יותר חזר בו מהודאתו, שב והודה, ולבסוף חזר בו באופן סופי מהודאתו. בית המשפט המחוזי בחיפה אשר דן בעניינו של זדורוב, הרשיע אותו ברצח בכוונה תחילה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ובשיבוש מהלכי משפט (ר' תפ"ח (מחוזי נצי') 502/07 **מדינת ישראל נ' רומן זדורוב** [14.9.10], פסק דין משלים באותו הליך [24.2.14]), וערעור שהוגש בעניינו לבית המשפט העליון נדחה ברוב דעות (ע"פ 7939/10 **רומן זדורוב נ' מדינת ישראל** [23.12.15]). בקשה לדיון נוסף נדחתה אף היא (דנ"פ 1329/16 **רומן זדורוב נ' מדינת ישראל** [5.7.16]). בחודש אוקטובר 2019 הוגשה על ידי סנגוריו של זדורוב בקשה לעריכת משפט חוזר (מ"ח 6881/19 **רומן זדורוב נ' מדינת ישראל**), בקשה שטרם הוכרעה, עוד הוגשה לאחרונה בקשה להוספת ראיה חדשה, אשר אף היא טרם הוכרעה.

20. הנתבע, אשר מתגורר במרכז הארץ, שמע באמצעי התקשורת על דבר הרצח והזדעזע עמוקות. בעברו הרחוק עבד הנתבע במשרד חקירות, אם כי אין בידו רישיון חוקר פרטי, ובשנים שלאחר מכן עסק בנטורופתיה. כאשר שמע על דבר הרצח, ועוד בטרם נתפס זדורוב, גמר אומר בנפשו לסייע בגילוי זהותו של הרוצח. עוד במהלך ימי ה"שבעה" פנה הנתבע למשפחת ראדה והציע את עזרתו בפענוח הפרשה. בהמשך הדרך השתכנע הנתבע כי זדורוב אינו הרוצח וכי ההודאה שמסר במשטרה הוצאה ממנו שלא כדיון, לפיכך הציע את שירותיו לצוות ההגנה ואף שימש בתחילה כעד מומחה מטעם ההגנה במשפטו של זדורוב. עדותו הופסקה סמוך לתחילתה עוד בטרם נחקר בחקירה נגדית ואף נמחקה כאין, זאת לאחר שהובהר כי אין בידו לסייע לנאשם, ולפיכך תפקידו בצוות ההגנה הסתיים.

21. הנתבע שימש אחד הקולות הבולטים במחאה הציבורית שהתעוררה עקב העמדתו לדיון של זדורוב ולאחר מכן הרשתתו. עד היום סבור הנתבע כי עוול נעשה עם זדורוב, כי המשטרה סימנה אותו כרוצח וכי לאמתו של דבר הוא חף מפשע. בשנת 2010 פרסם הנתבע ספר בשם "לתפור חף מפשע" (להלן "**הספר**") ובשנת 2012 יצר יחד עם חברו דורון בלדינגר סרט הנושא את אותו השם, בו פרס את משנתו ואף שימש כקריין בקולו (להלן "**הסרט**"). צפייה בסרט אשר מוצג עד היום ברשת YouTube מעלה, כי הנתבע סבור שהרוצחים האמתיים הם מי מבין חבריה וחברותיה לכיתה של תאיר ז"ל.

22. מעבר לכך, היה הנתבע פעיל בקבוצת Facebook ("**פייסבוק**") בשם "כל האמת על פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל" (להלן "**הקבוצה**"); במהלך השנים שמה של הקבוצה השתנה מספר פעמים) אשר שמה לה למטרה להביא לזיכוי של זדורוב, ובתוך כך להצביע על זהות הרוצחים הפוטנציאליים האמתיים, לשיטתה. מדובר בקבוצה המונה במועד הגשת התביעה למעלה מ-250,000 חברים, ואשר הנתבע כמחבר הספר, וכמי שנחשב בעיני רבים בר סמכא בכל הקשור לפרטי הפרשה, שימש כאמור כאחד הקולות הבולטים בה. בזמנים שונים היה הנתבע מנהל בקבוצה (admin) יחד עם עוד מנהלים נוספים. רבים מחברי הקבוצה התעניינו על בסיס יומיומי ועקבו בעניין אחר כל שלב משלבי המשפט ואף הביעו באופן קבוע את דעתם באשר לזהות הרוצחים האפשריים והחשודים השונים. לעתים הושמעו דעות בקבוצה באופן תרבותי ומנומק ולעתים קרובות בדרך של התלהמות פרועה ומשולחת רסן. בקבוצה פורסמו פרסומים ציבוריים אך התקיימו גם חדרי שיח (צ'אט) סגורים. חברי הקבוצה עסקו רבות בהתנהלות המשטרה, הפרקליטות, בתי המשפט, מתחו ביקורת נוקבת על התנהלותם של אלו והעלו השערות שונות בדבר זהות הרוצח. ניתן לומר כי המכנה המשותף של רוב חברי הקבוצה היה אמונתם בחפותו של זדורוב ובמחשבה כי הרוצחים האמתיים טרם נתפסו.

23. אחת התיאוריות הבולטות שנדונה בפרסומים השונים בהם נדון להלן, היא זו התומכת באפשרות לפיה מי שרצח את תאיר ראדה ז"ל היו חברותיה או חבריה לכתה, או לכל הפחות היו אלו מעורבים בדרך זו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

או אחרת ברצח (להלן "תיאורית החברות"). תיאוריה זו המופיעה בספר שכתב הנתבע ובסרט שיצר, קנתה שביתה בקרב תומכים רבים אשר הביעו את עמדותיהם, בעיקר בקבוצת הפייסבוק. לימים חלק מן התומכים בתיאוריה חזרו בהם ושינו את עמדתם, כדוגמת גבי אמי בוני, אשר אף העידה במסגרת הליך זה מטעם התובעת.

24. לטענת התובעת, פרסומיו של הנתבע בסרט, בספר, בקבוצת הפייסבוק ובעל פה, הצביעו עליה כמו גם על חברות כיתה נוספות, כרוצחת, כמעורבת ברצח, מסייעת לרוצח או כמי שמסתירה פרטים או העלימה ראיות בכל הקשור לרצח. בכך, לטענתה פגע בה הנתבע פגיעה חמורה אישית, נפשית וחברתית וגרם לאנשים רבים להאמין שהיא הרוצחת. אלו בתורם פנו אליה באיומים בנאצות, בגידופים חריפים ובקללות, תוך שהם משוכנעים שהיא הרוצחת.

"דברים שאני יודעת..."

25. במהלך השנים זכתה הפרשה לסיקור תקשורתי רב. התובעת עצמה יחד עם חברות נוספות מבית הספר, השתתפה בחלק מהתוכניות והסרטים שצולמו. לדברים יש חשיבות רבה, שכן במסגרת הליך זה להלן, יהא עלינו לבחון מה משקלם של פרסומי הנתבע בכל הקשור לזיהוי התובעת כמעורבת אפשרית ברצח ומהו הקשר הסיבתי שביניהם.

26. בחודש יוני 2008 שודר בערוץ 10 סרטו של שרון גל בשם "רק תאיר יודעת" (להלן "סרטו של שרון גל"). מדובר בסרט תיעודי על אודות פרשת רציחתה של תאיר ז"ל, במהלכו נערכו ראיונות בין היתר עם חברותיה של תאיר, ובתוכן התובעת – באותם ימים נערה בת 14 וחצי – אשר שיתפה את הצופים בחוויותיה סביב פרשת הרצח וחקירות המשטרה.

27. בסרט מועלית בין היתר הסברה כי הרוצחים הם בני נוער (דקה 15: 29) ומיד לאחר מכן (דקה 35: 29) מובא קטע ראיון עם התובעת, בו היא אומרת את הדברים הבאים:

התובעת: ...יכול להיות שהוא קשור או משהו, אני לא חושבת שזה הוא ממש עשה את זה [הכוונה לזדורוב]

שרון גל: בגלל מה שחווית שם?

התובעת: גם, וגם בגלל כל מיני דברים כאילו אחרים שאני יודעת

בשלב הזה משתררת שתיקה קצרה, ולאחר כ-2 שניות בהם התובעת מביטה בפניו של המראיין (שאינו נראה על המסך) היא מסיטה את מבטה הצידה, מצחקקת במבוכה ומכסה את פיה בידה ואומרת "כן".

28. בהזדמנות אחרת הסבירה התובעת כי שוטר בתחנת המשטרה סיפר לה בעת החקירה כי לדעתו לא מדובר רק בזדורוב אלא היו מי שעזרו לו לבצע את הרצח, ולכך התכוונה בראיון כשאמרה שיש דברים אחרים שהיא יודעת. עוד הסבירה כי לאחר שאמרה את המלים "דברים שאני יודעת" הביט בה המראיין שרון גל במבט מוזר ומשועשע וזו הסיבה שהיא צחקה במבוכה והסיטה את מבטה. לדבריה, הסרט נערך בצורה מגמתית על מנת להגביר עניין ולהגביר רייטינג תוך מטרה לעורר ספקות באשמתו של זדורוב.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

אותן שניות ספורות בראיון שרתו מטרה זו ועל כן לדבריה שובצו באופן מגמתי בעריכת הסרט תוך ניצול תמימותה.

29. ואולם משהוקרן ופורסם סרטו של שרון גל, לא ניתן היה כבר להשיב את הגלגל לאחור. סביב אותו צחקוק בן שתי השניות וסביב אותו משפט שנאמר מפי נערה בת 14 וחצי לפיו "יש דברים שאני יודעת", החלה להיווצר חרושת שמועות, תלי תילים של תיאוריות וספקולציות שונות ומשונות, לפיהן חברותיה של תאיר לרבות התובעת, מעורבות ברצח או יודעות מי הרוצח ומגנות עליו, היו שטענו כי הבנות חברות ב"כת השטן" וכי יש ביניהן קשר של שתיקה ועוד כיו"ב. גם הנתבע נתפס לאותן שניות באותו סרט, שכן בפרסומיו שיפורטו להלן שב הוא פעם אחר פעם ומפנה לאותם דברים ורואה בהם מקור לחשד.

30. מהעדויות שנשמעו לפני עולה כי כבר לאחר פרסום סרטו של שרון גל בשנת 2008 החלו מתקבלות תגובות קשות, הכוללות קללות גידופים ונאצות, המופנות כלפי חברותיה של תאיר והמייחסות להן מעורבות ברצח (ר' למשל עדות נופר בן דוד, עמ' 35 לפרוטוקול הדיון מיום 18.6.20, שורה 33 ואילך). לפרט זה חשיבות, שכן במועד זה טרם פורסמו פרסומיו של הנתבע בגינת הוגשה תביעה זו. ספרו של הנתבע "לתפור חף מפשע" התפרסם כאמור רק בשנת 2010 ואילו הסרט הנושא את אותו שם פורסם בשנת 2012.

31. בשנת 2013 התארכה התובעת בתכניתה של אשרת קוטלר בערוץ 10 והציגה את מסכת הקללות האיומים והנאצות הנשלחים אליה מאת אנשים הסבורים כי לה ולחברתה נופר מעורבות ברצח. יש לזכור כי מדובר בכ- 7 שנים לאחר הרצח. בסמוך לכך הוסיפה התובעת והתראיינה באותו עניין גם בתכניתם של אודלי וילנאי וגיא מרז באותו ערוץ.

32. סדרה נוספת שעסקה בפרשת הרצח היא "צל של אמת" ששודרה בערוץ 8 החל מחודש מרץ 2016. מדובר בסדרה בת 4 פרקים הסוקרת את פרשת הרצח מזוויות שונות ונועדה להציג בפני הצופים את כלל צדדי הפרשה. הפרק השלישי בסדרה עסק בין היתר במחאה הציבורית שהתעוררה בעקבות ההרשעה, בתאוריה שהתפתחה ברשתות החברתיות לפיה חברותיה של תאיר מעורבות ברצח ובהפרכתה של אותה תאוריה. בין היתר התראיין לסדרה הנתבע אשר תמך בתיאורית החברות ולו באופן חלקי ("אני לא אומר שכולם שותפים, אבל סביר מאוד שהם יודעים" – הדקה ה-17). מנגד התובעת וחברתה נופר בן דוד התראיינו אף הן ושיתפו את הצופים במסכת ההאשמות והקללות שהופנו כלפיהן.

33. בכל הזדמנות שנקרתה בדרכה שבה התובעת והסבירה מדוע צחקקה במבוכה בעת הריאיון לסרטו של שרון גל בהיותה בת 14 ומה פשר המילים "יש דברים שאני יודעת", ואולם, ללא הועיל. רבים מאלו המאמינים בתיאורית החברות, שבים שוב ושוב לאותן שניות ספורות ומסיקים מהן את מסקנותיהם, לפיהן התובעת וחברותיה מעורבות או שותפות לרצח, ולחילופין מסתירות ביודעין פרטים בדבר זהותו של הרוצח האמתי.

התביעה, התביעה שכנגד והעדים

34. התובעת טוענת כי בפרסומיו השונים של הנתבע, עוול הוא כלפיה ועבר על הוראות חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965. מדובר הן בפרסומים שפרסם בעצמו – הספר שכתב, הסרט שיצר ודברים שפרסם

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

בקבוצת הפייסבוק – והן בפרסומים שפרסמו אחרים בקבוצה, אך הנתבע נמנע מלמלא את חובתו כמנהל הקבוצה ולהסירם באופן מיידי. עוד טוענת התובעת כי הנתבע עבר על הוראות חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 בכך שבלש, התחקה ואסף מידע ופרטים אישיים על חייה, בלא שיש בידו הסמכה כחוקר פרטי בהתאם להוראות חוק החוקרים הפרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב-1972. בכך לטענת התובעת הפר הנתבע כלפיה חובה חקוקה וכן עוול כנגדה בעוולות שונות נוספות המפורטות בפקודת הנזיקין. לטענת התובעת גרם לה הנתבע נזקים כבדים ולפיכך העמידה את תביעתה על סך של 500,000 ₪, אף שלטענתה הנזק שנגרם לה חמור הרבה יותר.

35. הנתבע מנגד מכחיש את הטענות. לדבריו, דבר מהדברים שפרסם לא מהווה לשון הרע, וכי הוא כלל לא סבר ולא פרסם מעולם שהתובעת מעורבת ברצח. כבר בדיון הראשון (3.1.18, עמ' 3) הבהיר: "אני לא חושב שהתובעת היא הרוצחת, אין בידי שום ראיות לכך, מעולם לא פרסמתי שהיא הרוצחת, אני לא חושב שהתובעת שותפה לרצח או קשורה לרצח, אין בידי שום ראיות לכך ומעולם לא פרסמתי כך. אני לא חושב שהתובעת יודעת מי הרוצחים, אין בידי ראיות לכך. כל שהיא אמרה אלו רק "דברים שהיא יודעת" ואין לי מושג במה מדובר, מהם הדברים שהיא יודעת ולכן מעולם לא פרסמתי שהיא יודעת מי הרוצחים". עוד הבהיר הנתבע בסוף הדיון האחרון (18.6.20, עמ' 61) כי "הבנות האלו, אין לנו שום ראיה שהן אשמות במשהו". עוד טען הנתבע (בתוספת לכתב ההגנה המתקוף), כי ככל שיסבור בית המשפט כי יש בדברים שפרסם לשון הרע, הרי שחוסים הדברים תחת הגנת תום הלב והגנת האמת בפרסום, שכן כל פרט מהפרטים שפרסם הינו אמת.

אשר לפרסומים שפרסמו אחרים בקבוצת הפייסבוק, טוען הנתבע כי בתקופות שונות אכן שימש כמנהל יחד עם רבים אחרים, אך בזמנים אחרים כלל לא היה מנהל. מכל מקום לא היה באפשרותו לעקוב באופן יזום אחר כל אמירה או תגובה שפרסם מי מרבע מיליון חברי הקבוצה, אולם כאשר נחשף לפרסום פוגע – מיהר למחקו. עוד טוען הנתבע כי התובעת מעולם לא פנתה אליו בבקשה ספציפית להסרת פרסום או תגובה כלשהם, ולו היתה עושה זאת, היה מסירם באופן מיידי. פנייה אחת שכן נעשתה על ידי ב"כ התובעת ערב הגשת התביעה אכן נענתה על ידו והפרסום לטענתו הוסר (סעיף 5 לתצהיר הנתבע, וכן עדותו עמ' 51, 52).

36. מטעם הנתבע הוגשה תביעה שכנגד כנגד התובעת וכן כנגד עורך דינה עו"ד רון לוינטל. טענתו בתמצית היא, כי הגשת התביעה העיקרית בהליך זה לוותה על ידי התובעת ועורך דינה בבליץ תקשורתי מכוון המהווה לשון הרע כנגדו. בהחלטתי מיום 26.11.19 הוריתי על פיצול הדיון בין התביעה העיקרית והתביעה שכנגד, שכן מדובר באירועים שונים ונפרדים המתפרסים על פני תקופות שונות.

37. דיון ההוכחות התקיים ביום 18.6.20 במהלכו העידו כלל העדים מטעם הצדדים. מטעם התובעת העידו התובעת עצמה; גב' אמי בוני – אשר בעבר תמכה בתיאורית החברות ואף שימשה כמנהלת בקבוצת הפייסבוק אך מאוחר יותר חזרה בה והביעה את התנצלותה בפני הבנות; נופר בן דוד – חברתה של התובעת, בת כיתתה של תאיר ז"ל, אשר שימשה אף היא מטרה להאשמות במעורבות ברצח על ידי רבים; ואלכס פריזמין – אף הוא ממנהלי הקבוצה לשעבר. מטעם הנתבע – העיד הוא עצמו.

38. הפרסומים נשוא התביעה אותם מייחסת התובעת לנתבע, נחלקים לסוגים הבאים: הספר לתפוז חף מפשע, הסרט אשר נושא את אותו שם, פרסומים שונים שפרסם הנתבע בקבוצת הפייסבוק "כל האמת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

על פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל, פרסומים אשר פרסמו אחרים בקבוצה תחת ניהולו של הנתבע אך הוא נמנע מלהסירם וכן שיחות פרטיות שניהל הנתבע עם אחרים. הכול כפי שיפורט להלן.

הפרסומים

39. בעקבות החלטתי מיום 12.11.17 הוגש כתב תביעה מתוקן (מקוצר) הכולל פירוט והפניות לפרסומים השונים בגינם הוגשה התביעה. (משיקולי עריכה יסודרו ויוצגו להלן הפרסומים, לאו דווקא בסדר המופיע בתביעה) להלן הפרסומים:

פרסום מס' 1 – הספר "לתפור חף מפשע" (להלן "הספר").

40. ספרו של הנתבע "לתפור חף מפשע" פורסם בחודש מרץ 2010, כשנה לאחר עדותו בבית המשפט מטעם הגנתו של זדורוב אשר כזכור נמחקה. בספרו זה מבקש הנתבע להצביע על פגמים שנפלו בחקירת המשטרה, על כך שהודאתו של זדורוב היא הודאת שווא, על חשודים אפשריים אחרים ברצח ועוד.
41. את פרק 6 מתוך 33 פרקי הספר מקדיש המחבר ל"ראיות וממצאים המצביעים על חשודים אפשריים". בפרק זה כותב הנתבע, כי בניגוד לבסיס הרעוע התומך בחשדות כנגד זדורוב, קיימות עשרות ראיות לכאורה כנגד חשודים אחרים:

ראיות וממצאים מחשידים פי כמה וכבדי משקל עשרת מונים יותר, המחשידים דווקא תלמידים ותלמידות. כאלה שיש להם גם מניע אפשרי. ראיות שאף אחד לא טרח לבדוק ולאמת באמצעות חקירה באזהרה של המעורבים או בכל דרך אחרת. חוקרי המשטרה לא רצו או לא השכילו לראות את העובדות כהווייתן. לכן, אם הם לא עשו את הנדרש, אפשר להצביע עבורם כאן על ראיות לכאורה וממצאים הרומזים על חשודים אפשריים במעשה.

שמות החשודים בדויים. הן משום היותם קטינים והן משום היותם בגדר חשודים שטרם הוכחה אשמתם. השמות האמתיים מצויים אצל כותב שורות אלה, אצל עורכי הדין שפיגל וכמובן שבידי המשטרה והפרקליטות. (עמ' 43)

[...] והנה לעומת הראיות חסרות הערך שבגללן נחקר רומן באינטנסיביות, להלן הממצאים והראיות לכאורה שנמצאו בידי חוקרי המשטרה כבר בימי החקירה הראשונים. ממצאים רבים וכבדי משקל פי כמה, ממצאים שעשויים להביא לתפיסת הרוצחים ובוודאי ממצאים שמצריכים חקירה [...] (עמ' 53)

בשלב זה מפרט הנתבע 23 נימוקים התומכים בכך שהרוצחים הם תלמידים או תלמידות ומסכם (עמ' 55):

סעיפים אלה שלעיל מעידים בסבירות גבוהה שמדובר בתלמידים או בתלמידות.

בהמשך הדברים מפרט הנתבע מהם הממצאים והראיות לכאורה כנגד כל אחד מהחשודים – 25 חברים וחברות תלמידי בית הספר. לגבי כל אחד מהני"ל מפרט הנתבע נתונים וראיות שונות העשויים לקשור אותו לרצח (מיקום בשעת הרצח, יחסיו עם תאיר, הבדלי גרסאות, מרחק ביתו מבית הספר, עמידה במבחן ההזדמנות להחלפת בגדים וכיו"ב). חשודה מס' 3 ברשימה מכונה "רחל אייזנר". נקדים את המאוחר ונספר כי אין חולק כי מדובר בשם בדוי עבור התובעת. וכך נכתב בעמ' 59:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

רחל אייזנר

- א. מהדינאמיקה של תדפיסי הטלפון ושעות השיחות, עולה שהיא הייתה מעורבת בתהליך שבעטיו חדלה תאיר לשוחח עם חבריה וחברותיה בטלפון;
- ב. על פי עדותה, היא נכנסה יחד עם שרה קיסרי [שם בדוי לחברה אחרת] לחדר השירותים, ככל הנראה בזמן המתאים לתהליך התקיפה והניקוי;
- ג. ביום הרצח, כתבה את שמה ותאריך היותה בחדר שירותים אחר, כאילו סידרה לעצמה אליבי;
- ד. קיים הבדל בין הודעתה במשטרה לבין מה שאמרה שרה קיסרי בקשר לתאים בחדר השירותים ולקולות שנשמעו מהם;
- ה. בבוקר שאחרי הרצח העידה במשטרה שמיד אחרי שביקרו בשירותים, אמרה שהיא נכנסה חזרה לכיתה ואילו חברתה שרה קיסרי יצאה החוצה, וזאת בניגוד למה שסיפרה שרה קיסרי שאמרה שמיד אחרי שביקרו בשירותים, נסעו שתיהן אליה הביתה. זו סתירה מהותית שנאמרה פחות מיממה לאחר האירוע ולפיכך לא יכולה להיות מוסברת בהפרעת זיכרון;
- ו. סיפרה בהודעתה במשטרה שתאיר לא אהבה את שיעור תיאטרון ובכך הסבירה מדוע לכאורה תאיר לא חזרה לשיעור השני, וזאת בניגוד לעדויות אחרות שמספרות שתאיר דווקא כן אהבה את השיעור הזה;
- ז. כמו בנות אחרות סיפרה גם היא למשטרה על אבי מטבריה ואמרה שהתקשר לפני חודש בערך והתקשר גם לפני שבוע, מה שעשוי להעיד על תיאום עדויות;
- ח. מתגוררת במרחק 9 דקות הליכה מבית הספר ולכן היא עומדת במבחן ההזדמנות מבחינת היכולת להביא בגדים נקיים לרוצח שנשאר בתא או לחילופין לקבל בגדים נקיים.

לאחר תום סקירת 25 החשודים והראיות לכאורה המצביעות על החשד כנגדם, מסייג הנתבע את דבריו (עמ' 63):

עם זאת, כל מה שנכתב כאן איננו בא לקבוע שמי מהחשודים קשור לרוצח ובוודאי לא שכל החשודים קשורים לרוצח. למרות הכול קיימת האפשרות שמדובר בצירוף מקרים אומלל. העובדות שנכתבו מחייבות רק חקירה ראויה! אלו הם ממצאים חזקים לאין ערוך יותר מההבלים שבגללם "נטחן" רומן זדורוב במשך תשעה ימים [...] עשרים וחמישה שמות של מעורבים אפשריים [...]

42. כפי שניתן לראות, מעלה הנתבע חשדות פרטניים כלפי חבריה לכתה של תאיר, לרבות כלפי התובעת עצמה, ואולם מקפיד הוא לכוונתם בשמות בדויים. בהמשך הדרך ניתן דעתנו לשאלה האם מדובר בפרסום "משמע" כמובנו בסעיף 3 לחוק איסור לשון הרע.

פרסום מס' 2 – הסרט "לתפור חף מפשע" (להלן "הסרט")

43. מדובר בסרט שיצרו הנתבע וחברו דורון בלדינגר, ומלווה בקריינות בקולו של הנתבע. הסרט פורסם בשנת 2012, זכה בלמעלה מ-130,000 צפיות, וניתן לצפייה עד היום ברשת YouTube. בפתיח לסרט נכתב:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

סרט זה הופק לשם חשיפת האמת בפרשת רצח תאיר ראדה ז"ל, לשם חשיפת הראיות העומדות נגד החשודים האמתיים ברצח, ולגילוי כל הפרטים על הפללתו של רומן דדורב.

44. תוכן הסרט שב על האמור בספרו של הנתבע, לפיו דדורב הופלל שלא כדין על ידי המשטרה, ומבקש להצביע על הרוצחים האמתיים. בגוף הסרט אין התייחסות מפורטת לכל אחד מהתלמידים החשודים, אף לא בשמות בדויים, אולם מוצגת התיאוריה לפיה התלמידים הם הרוצחים האמתיים. להלן מבחר ציטוטים מתוך גוף הסרט המפורטים בכתב התביעה:

[...] עולה ריח של תיאום עדויות כשילדות שולחות את המשטרה לחפש אחרי אבי מסתורי מטבריה [...] נעליים במידה קטנה של ילדים [...] האמצעים שהצביעו על מעורבות של בני נוער ועל אף הראיות הרבות שמצביעות על התלמידים הידועים בשמותיהם [...] (דקות 5:53 – 6:35).

[...] חמש בנות שנכנסו בזמן השיעור לחדר השירותים שבו נרצחה תאיר בקומה ריקה מאדם ובגבולות הזמן שגם לדעתן אירע הרצח. למשטרה ידוע גם על שתי בנות שביקרו בחדר השירותים, אולם כתבו את שמן ואת התאריך של אותו יום על הדלתות ועל המראות בחדר שירותים אחר [...] (דקה 1:28:24).

[...] מעידים על היכרות הרוצחים עם תאיר [...] לפחות אחד הרוצחים שייך למין הנקבי [...] (1:31:00)

המניע הסביר ביותר לרצח חסר היגיון שמעורבות בו בנות הינו קנאה [...] (1:32:25).
טבירות גבוהה שהרוצחים הם תלמידים או תלמידות (1:32:41).

45. כפי שניתן להיווכח, גם בסרט כמו בספר, מצביע הנתבע על תלמידים ובעיקר על תלמידות בית הספר כחשודות במעורבות ברצח, אם כי הוא אינו מצביע באופן מפורש על התובעת ואף לא מזכיר את שמה. על אף זאת, מי שמצוי בפרטי הפרטים, עוקב אחר העדויות ומבצע הצלבות של הנתונים, יודע כי שתי הבנות אשר כתבו את שמן בחדר השירותים האחר היו התובעת וחברה נוספת, על כל המשתמע מכך.

קבוצת פרסומים שפרסם הנתבע ברשת

46. סביב פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל, אשר זעזע רבים, קמו קבוצות דיון רבות ברשת פייסבוק, אחת המרכזיות שבהן היא כאמור קבוצת "כל האמת על פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל" אשר במועד הגשת התביעה מנתה למעלה מ-250,000 חברים ("הקבוצה"). הקבוצה הוקמה ב-20.9.13 והנתבע הצטרף אליה כשנה לאחר פתיחתה. אין חולק כי הנתבע שימש בזמנים שונים כאחד ממנהלי הקבוצה (admin), אם כי הצדדים חלוקים בשאלה באילו זמנים מדובר. הדבר מקבל משנה חשיבות לנוכח טענות התובעת לאחריותו של הנתבע כמנהל בקבוצה לפרסומים שפרסמו אחרים. ואולם נתמקד תחילה בפרסומיו של הנתבע עצמו, לרבות פרסומים בדף הפייסבוק הפרטי שלו, אשר שותף על ידי חבריו:

פרסום מס' 3 – "חידת היגיון" – נספח 3 לתביעה

47. ביום 3.5.16 פרסם הנתבע בדף הפייסבוק שלו פוסט שכותרתו "חידת היגיון". להלן הדברים בשלמותם:

מה הם הסיכויים שארבע בנות יכנסו לשירותים ציבוריים, ישתמשו בהם או רק ינסו לפתוח דלתות ויצאו מהשירותים והכול בתוך 25 דקות כשהן לא רואות תקיפה,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

מאבק, רצח, ניקיון, ביום זירה ואינן רואות אחת את השניה, גם לא מתקרבת לשירותים או יוצאת מהם וכמובן גם אינן שומעות צעקות או מריחות דם.

למתמטיקאים שביננו, מה הם הסיכויים שזה יקרה עם 4 בנות (לי וספיר נחשבות אחת) ומה הם הסיכויים שזה יקרה עם 11 בנות (ידוע על בנות נוספות שאמרו שהיו בשירותים ולא מסרו הודעה). הזמנים הם בין השעה 13:20 עד השעה 13:45 וכאשר 13:45 היא הערכה בלתי מבוססת וסביר שמדובר בזמן מוקדם יותר, כי לי וספיר עוד הספיקו ללכלך את שירותי המורים ולי הספיקה עוד לחזור לשיעור.

48. כפי שניתן לראות, התובעת מוזכרת בפרסום זה פעמיים בשמה הפרטי (לי), עם זאת לא מוצגת לגבי מי מהבנות כל קביעה פוזיטיבית וודאית, אלא מוצגת מעין שאלה רטורית – מה הסיכוי שהבנות לא ראו או לא שמעו דבר? דומה כי התשובה מצויה בגוף השאלה – לשיטתו של הנתבע, הסיכויים לכך נמוכים עד מאוד.

פרסום מס' 4 – נספח 17 לתביעה

49. ביום 1.6.16 פרסם הנתבע פוסט בקבוצת הפייסבוק בו שיתף מספר תמונות מזירת הרצח ולצדן צילום מסך המתעד התכתבות ביישומון WhatsApp, בה נכתבו בין היתר המילים הבאות (הכותב הוא כפי הנראה דוד רבינוביץ', אליו עוד נשוב בהמשך הדרך):

[...] אפילו המומחה מז"פ שאומר שהרצח היה בתוך התא אמר שהדלת היתה פתוחה כלומר הבנות היו חייבות לראות את הרוצח אם הן לא הרוצחות, אבל הן לא ראו שום דבר, שזה לא הגיוני, ולכן הרוצחות צריכות להיות הן ©.

50. אין מדובר בפרסום שיצר הנתבע בעצמו אלא בשיתוף שביצע. כמו כן בפרסום זה התובעת איננה מוזכרת בשמה.

פרסום מס' 5 – נספח 9 לתביעה

51. מדובר בתגובה שכתב הנתבע ביום 1.5.16 במסגרת דיון שהתנהל בין מספר משתתפים (צ'אט) אולם הקשר הדברים לא צורף לכתב התביעה או לנספחיו. תוכן הדברים הוא זה:

חחחח אבל תרשה לי לחדש לך משהו. אנחנו יודעים מי יודעים. ביניהם זו שאמרה "יש דברים שאני יודעת". ביניהם זו שאמרה "הדחקתי. בגילנו לא מלשינים". ביניהם...

פרסום מס' 6 – נספח 10 לתביעה

52. מדובר בחדר דיון (צ'אט) בו משתתפים 23 חברים, תחת הכותרת "מה הלאה?" (לא ברור מגוף הנספח מהו תאריך הדיון, אם כי על פי האמור בכתב התביעה מדובר ביום 1.12.15). החברים דנים ביניהם בעניינים הקשורים לפרשת הרצח ולזהות הרוצחים, ומתפתח שיח בין מספר משתתפים, ביניהם רותם בן סימון והנתבע, תחילה בעניינה של נופר בן דוד:

רותם: ...בקיצור הנופר הזו צריכה להיכנס לכלא.

הנתבע: נופר צריכה קודם להיכנס מיד לחקירה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

רותם: שתשקר שוב, שתגיד שאינה זוכרת כי עבר זמן? למרות שהיא זוכרת הכל כאילו היה אתמול? [...]

הנתבע: שיחקרו אותה ואת חברותיה. אם יאיימו על כולן שהן הולכות לכלא או שיאמרו את האמת, נקבל בתוך 5 דקות את כל הסיפור האמיתי [...]

רותם: שי יפרח גם לה יש חלק לא קטן, ושלא לדבר על גברת לחיאני שצוחקת ואומרת שהיא יודעת עוד דברים, מעניין אותי מה היא יודעת

53. ניתן לראות כי שמה של התובעת (לחיאני) עולה באופן מפורש במסגרת השיח, כמי ש"יודעת דברים" ו"יש לה חלק" אולם לא על ידי הנתבע אלא על ידי משתתפת אחרת. עם זאת, הנתבע מתייחס בדבריו לנופר "וחברותיה" וכותב כי ככל שיחקרו אותם תוך איום בכליאה תתגלה האמת כולה, כאשר מתוך הקשר הדברים מובן כי אחת החברות אליהן מכוון הנתבע את דבריו היא התובעת, ואף יתר הנמנעים מבינים זאת.

פרסום מס' 7 – נספח 12 לתביעה

54. דיון נוסף מתפתח באותו חדר צ'אט המכונה "מה הלאה?", בו משתתפים באותה העת 17 חברים ובתוכם הנתבע וכן מר אלכס פריזמין, אשר העיד במסגרת הליך זה. החברים מעלים טענות שונות באשר למעורבותן של הבנות ברצח, ובין היתר מביע אלכס את עמדתו "כנגד הזרם", לפיה לא הוכחה מעורבותן של הבנות ברצח (דיון מיום 29.8, לא ברור מה השנה):

אלכס: [...] הן חפוזת מפשע עד שלא הוכח אחרת [...]

הנתבע: אלכס תגיד, זה כואב לעצום ככה את העיניים?

אלכס: לא עוצם שום עיניים. תציגו בפני הוכחה אחת לפחות שלבנות האלה יש קשר, אחת, לא ההשערות שלכם... הוכחות.

הנתבע: אז בוא וספר לי מה הסיכויים שאחת עשרה בנות נכנסות לשירותים בתוך 20 דקות ואף אחת לא רואה את האחרות ואף אחת לא רואה את התקיפה והרצח ואף אחת לא רואה את הניקיון וחמש בנות בכלל לא פונות למשטרה למסור עדות. אז מה הסיכויים שהדברים יקרו כך?

ובהמשך:

אלכס: חיים, עניתי על זה ולא פעם אחת כבר אין לי כוח.. וזה לא הוכחה מה שהצגת עכשיו.

הנתבע: נכון. לא הוכחה. אבל חשד מבוסס מאוד שאתה מתאמץ להתעלם ממנו [...]

אלכס: יש לזה גם הסבר הגיוני שלא פעם ולא פעמיים ענו על זה. וגם מה שמחשיד זה לא מה שמוכיח.

הנתבע: לפני כמעט 3 שנים כתבה שני דאוס את התסריט ההגיוני ביותר. התפשטה שמועה שהולכים להרביץ לתאיר וכולם באו לראות.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

אלכס: לדעתי אין להן קשר, אבל זאת דעתי בלבד [...] דעתי תשתנה כשאני אראה הוכחות נגד הבנות ולא השערות.

הנתבע: הן יודעות!!! איך אמרה לי לחיאני? "יש דברים שאני יודעת".

אלכס: היתה עריכה, אי אפשר לשפוט בלי לראות את הראיון שלה בלי עריכה. אני לא יכול לדעת אם הן יודעות או לא, אין לי יכולת להכנס למוח שלהם ולבדוק מה הן יודעות ומה לא...

55. מדובר בצ'אט בו שותפים בשלב זה כאמור 17 חברים, המתנהל במשך חודשים ארוכים. מתוכן הדברים מתקבל הרושם כי החברים מעורים היטב בפרטי הרצח, ודנים ביניהם במידת החשד אותו ניתן לייחס לחברותיה של תאיר. בעוד אלכס מאתגר את הקבוצה וטוען כי לא הוצגה כל ראיה של ממש הקושרת את הבנות למעשה, טוען הנתבע מנגד כי קיים חשד מבוסס מאוד הקושר את החברות למעשה. בנוסף, מוצגת האפשרות שהן אינן קשורות כאפשרות בלתי מסתברת ("מה הסיכויים...?") – בדומה לחידת ההיגיון). שמה של התובעת מועלה על ידי הנתבע כמי ש"יודעת", בהקשר לדברים שאמרה בסרטו של שרון גל – "יש דברים שאני יודעת".

פרסום מס' 8 – נספח 13 לתביעה

56. באותו צ'אט המכונה "מה הלאה" בו חברים 17 משתתפים, מוסיף להתנהל שיח בין רותם בן סימון, אלכס פריזמין והנתבע. רותם משוכנעת שהחברות מעורבות ברצח, אלכס חולק על כך והנתבע מגיב (התאריך 26.1, שוב לא ברור מה השנה):

רותם: גם נופר? גם לי? גם ספיר? גם שי? עשה לי טובה.. כל הראיות והממצאים שנמצאו בזירת הרצח קושרות את הבנות לרצח. חד משמעי.

אלכס: שום דבר לא קושר אותן כי הן בכלל לא נבדקו מול אותם הממצאים.

הנתבע: אלכס, יש נגדן אינסוף ראיות נסיבתיות. ומה הן עשו בתגובה? שלחו את המשטרה אחרי אבי מטבריה, ילדה עם שיער ליפא, כת השטן... אלכס איננו צריכים לדון בשקרים שלהן, כי המטרה שלנו להוציא את רומן, אבל בבקשה אל תהיה פה בשביל השקרניות האלה [...]

57. גם בפרסום זה מוזכרת התובעת בשמה הפרטי יחד עם חברות נוספות. הנתבע טוען שיש כנגדן אינסוף ראיות נסיבתיות, הן שקרניות, ואף רומז לכך שניסו לשבש את החקירה.

פרסום מס' 9 – נספח 8 לתביעה

58. מדובר בשיח המתנהל בין 8 גולשים, בו הם מנתחים דברים שפרסמה התובעת בחשבון האינסטגרם שלה בחודש מאי 2016. הגולשים מנסים לדייק ולפלפל בדברי התובעת, תוך ניסיון ללמוד מהם האם היא קושרת את עצמה לרצח. הנתבע תורם את חלקו לדיון וכותב:

בוודאות היא לא אחזה בסכין. אבל אין לי צל של ספק שיש דברים שהיא יודעת.

59. ברקע הדברים מובאת תזכורת לדברים שאמרה התובעת בסרטו של שרון גל "דברים שאני יודעת". בהמשך הדברים מסביר אלכס פריזמין מהו לשיטתו הרקע לדברים שאמרה באותו סרט:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

בעבר היא היתה בטוחה שרומן שותף לרצח בגלל שאחר החוקרים אמר לה שכנראה היה איתו עוד מישהו, בדיוק לזה היא התכוונה בסרט ל"יש דברים שאני יודעת" [...].

פרסום מס' 10 – שיחות בעל פה שניהל הנתבע עם אחרים

60. התובעת טוענת בכתב התביעה כי הנתבע הפיץ את משנתו, לא רק בספר, בסרט ובקבוצת הפייסבוק, אלא גם בהרצאות ושיחות פרטיות, באמצעותן ניסה לשכנע את שומעיו בנכונותה של תיאורית החברות. עם זאת הובאה לכך בפועל דוגמה אחת בלבד – שיחת טלפון מוקלטת בין הנתבע לבין אדם בשם דוד רבינוביץ' אשר התקיימה ביום 7.12.16. יוקדם ויוער כי התובעת בקשה לזמן את רבינוביץ' כעד מטעמה אולם האחרון לא התייצב לדיון ההוכחות ועל פי הנטען שהה בחו"ל במועד זה (לא הובאה לכך אסמכתה ואף לא נדרשה דחיית הדיון בשל כך).

61. הרקע לשיחה בין הנתבע לרבינוביץ', היא שיחה קודמת שהתקיימה בין רבינוביץ' לבין נופר בן דוד, חברתה של התובעת, ואשר הוקלטה על ידי רבינוביץ' ללא ידיעתה של נופר. בשיחה זו בין הנתבע לבין רבינוביץ' מדברים השניים בעיקר על עניינה של נופר, עם זאת במהלך השיחה נזכרת גם התובעת. במהלך השיחה מתקבל הרושם כי רבינוביץ' שינה את דעתו וכי הוא אינו בטוח עוד כי ישנן ראיות של ממש כנגד הבנות. הנתבע שואל אותו (עמ' 9 לתמליל): "מה הפך לך את הראש?" ורבינוביץ' משיב: "שום דבר לא הפך לי את הראש". הנתבע מוסיף ואומר:

הנתבע: אני לא בטוח, אני לא בטוח, שיחה עם נופר או עם לי, הן כמו פסיכופתיות מצויות, הן מאוד מאוד שרמנטיות והן גורמות לבן אדם להאמין בהן [...].

איך אתה מאמין בעיניים עצומות ללי לחיאני ולנופר?

רבינוביץ': תקשיב, זה לא עניין של מאמין, או לא מאמין, זה עניין שהן חפות מפשע כרגע, בחזקת חפות מפשע עד שלא הוכח האשמה שלהן. ולא הוכח שלהן, מה לעשות? הראיות לכאורה, כל מה שיש נגדן, זה לא מספיק, בטח ש- לא מספיק לכתב, לא רק להרשעה, לכתב אישום, לכלום זה לא מספיק, אתה מבין?

הנתבע: אז בוא אני אספר לך שבמדינת ישראל, במדינת ישראל, ראיות נסיבתיות כמו שיש נגדן מספיקות להרשעה.

רבינוביץ': כן, זה, אני לא מדבר על בית המשפט פה, אתה יודע, אני מדבר על צדק, אתה מבין? אני לא, אתה יודע, אני לא מחפש, אני לא מחפש להרשיע סתם אנשים בגלל שבית המשפט מטומטם, אוקי?

הנתבע: טוב, נכון לרגע זה יש לנו קבוצה של אנשים שיש נגדם ראיות נסיבתיות זהו. והראיות האלו לא נבדקו [...].

62. כאמור, מתוכן השיחה מתקבל הרושם כי רבינוביץ' שבעבר סבר גם הוא שהבנות (לי ונופר) – הנוכרות בשיחה בשמותיהן) מעורבות ברצח, מטיל בכך כעת ספק, יתכן שבעקבות השיחה עם נופר. הנתבע מנגד עומד על כך שיש נגדן ראיות נסיבתיות משמעותיות המספיקות להרשעה, ומזהיר את רבינוביץ' שלא

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

להאמין לדברים שמספרות נופר ולי (התובעת) שכן "הן כמו פסיכופתיות מצויות, הן מאוד מאוד שרמנטיות והן גורמות לבן אדם להאמין בהן".

כבר בשלב זה אעיר, כי אין בידי לקבל את טענת ב"כ הנתבע בסיכומיה, לפיה הקלטה זו מהווה עדות שמיעה ולפיכך איננה קבילה. ראשית, הנתבע עצמו איננו מתכחש לקיומה של השיחה המוקלטת בה הוא עצמו נטל חלק (ר' סעיף 32 לכתב ההגנה, עדותו עמ' 60). שנית, התוכן העומד לבחינה במסגרת הליך זה, הוא דבריו של הנתבע באותה שיחה, ולא דבריו של רבינוביץ.

פרסום מס' 11 – קובץ פרסומים שפרסמו אחרים בקבוצת הפייסבוק

63. התובעת טוענת כי לנוכח תפקידו של הנתבע כמנהל (admin) בקבוצת הפייסבוק חלה עליו חובה להסיר פרסומים פוגעים המועלים על ידי אחרים, ומשלא עשה זאת יש לייחס לו אחריות לתכנים הפוגעים. הנתבע מנגד טוען כי שימש כמנהל רק בחלק מן התקופות ולא לאורך כל התקופה; כי שימש כמנהל אחד בלבד מתוך קבוצה של 15 מנהלים; כי לא היתה בידו היכולת לעקוב מדי יום אחר כל תגובה שמפרסם מי מתוך רבע מיליון חברי הקבוצה; כי במקרים בהם נחשף לפרסום פוגע, אכן מיהר להסירו וכי התובעת עצמה לא טרחה לפנות אליו ולבקש הסרה כאשר נחשפה לאחד מאותם פרסומים. נשוב לטענות הצדדים בהמשך, אך תחילה, להלן חלק מן הפרסומים החריפים שהועלו על ידי אחרים בקבוצת הפייסבוק:

א. חבר בשם אלון אורן מזהה בין השם הבדוי "רחל אייזנר" המופיע בספרו של הנתבע לבין התובעת וכותב "רחל אייזנר זאת לי לחיאני" (נספח 4 לתביעה);

ב. מישוה מבין חברי הקבוצה צירף את אותו קטע הראיון מתוך סרטו של שרון גל בו מופיעה התובעת וכתב: "שרמוטה מה היא מחייכת עוד הרוצחת הזאת";

ג. "הבנות האלה הן הרוצחות!!! אלה שדברו בסרט, הילדות האלה בטוח קשורות לרצח, הן שקרניות מסריחות, זה שעברו 7 שנים מאז הרצח לא אומר שהן חפות משפוע".

ד. "לי לחיאני היתה מעורבת ברצח!!!"

ה. "למה לא חוקרים את הבנות??? אני רואה ביוטיוב רק תאיר יודעת ואשכרה הם מספרות שהיו איתה מה כאלה עיוורים? לא רואים שצריך לחקור? במיוחד את לי הזאת שצוחקת ואומרת שהיא יודעת דברים! די עם ההתייפיופות מה זה השטויות האלה יש סרטון יש הכל השפת גוף שלהם מראה הכול זה לא מעניין מה עכשיו מה הן עושות מה הקשר למה שהן עוסקות כרגע זה העניין שאני חושבת שהן קשורות מאוד ומסתירות!"

ו. "היו שם חבורה של בנות, לא רק 2-3. הרצח הזה תוכנן היטב חבורת הבנות האלה טיילו שם בין השירותים בזמן הרצח לדעתי בשביל לשמור שאף אחד לא יכנס או יראה משהו... לא זיי בכך, היו שתי בנות שדאגו שיהיה להן אליבי על ידי כך שרשמו את שמן ותאריך של יום הרצח בחדר השירותים של המורים. למה להן לכתוב שם את שמן? ההגיון שלך צודק. לא מאשימה אף אחת. אבל לפי העדויות הן היו שם בזמן הרצח. מה עשו שם ולמה? זה כבר כל אדם עם הגיון בריא מבין"

ז. "היא זונה שרמוטה שתמות מאחלת לה סבל בלתי נפסק כלבה מסריחה על הקבר שלך אני ירקוד וישיר זונה נערת ליווי ואייני אני רותחתתתת"

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 17-01-56502 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

- ח. "לי לחיאני יודעת הכול... משהו הזוי אתמול אחרי המקלחת השם לי לחיאני לא עזב אותי נכנסתי לגוגל ונדהמתי לגלות שזו הייתה החברה של תאיר היא יודעת הכול"
- ט. "יש לבנות האלה אפילו מבט של רוצחות"
- י. "איך הן יכולות לחיות עם עצמן? זאת השאלה שלי. איך הן לא מתעוררות כל לילה מתנשפות מחלום בלהות של הגופה של תאיר, מלאה בדם?"
- יא. "הדחקה של שנים... הן מרגישות קורבנות... ל' היתה שחקנית משנה ולא הדומיננטית..."
- יב. "לכל הפחות הן ידעו' מי היה שם ומי רצח. מכאן והלאה ימים יגידו מה מעורבותן"
- יג. "לי לחיאני יודעת הכול"
- יד. "נופר, לילוש, ושי מיקה, שלוש חלאות שהן יודעות הכול, מפחידות... השם ישמור שהרוצחים חופשיים... בסוף זה יתגלה נבלות סרוחות..."
- טו. "מקווה מאוד שה'חברות' שלה ישבו בכלא עד המוות שלהן. לא מגיע להן לחיות ולהסתובב חופשי."
- טז. אחד החברים שואל: "היו עוד שותפות/שותפים חוץ מלי ונופר?" ואחר משיב: "יש ארבע בנות ששותפות למעשה באופן ישיר ו/או עקיף"
64. אין ספק כי מדובר בפרסומים קשים ופוגעים מאין כמותם. להלן ניתן דעתנו לשאלה – האם הוכח שהנתבע היה מנהל הקבוצה בעת הפרסומים, האם ידע על הפרסומים ונמנע מלהסירם, ובכלל, מהי מידת אחריותו של מנהל בקבוצת פייסבוק לתכנים המועלים על ידי חברי קבוצה אחרים.

האיזון בין הערכים המתנגשים

65. אין ספק כי פגיעה של ממש נגרמה לתובעת בכך ששמה הוזכר בהזדמנויות שונות כמי שמעורבת בדרך זו או אחרת ברצח חברתה (להלן ניתן דעתנו לחלקו של הנתבע בכך). מדובר בפרסום שיש בו כדי להשפיל את התובעת בעיני הבריות ולעשותה מטרה לשנאה ולבוז מצדם – כמאמר סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע. עוד לא יחלוק איש על כך, שייחוס עבירה פלילית לאדם מהווה לשון הרע (ר' ע"א 310/74 אליהו שיטרית נ' שלמה מזרחי [1975]); ע"א 7426/14 פלונית נ' עו"ד אורי דניאל [2016] וכן, ר' שנהר, עמ' 128). הדברים אמורים בקל וחומר שעה שקושרים אדם לעבירת רצח, החמורה שבספר החוקים (ר' ע"א 36/62 ישראל עוזרי נ' י. גלעד [1962]), ועל אחת כמה וכמה כאשר מייחסים מעשה רצח כה אכזרי, לנערה צעירה בת 13 בלבד. אדם המיוחס לו מעשה נורא ואכזר כגון זה נתפס כמרושע, שטני ובלתי אנושי. ברי אפוא כי שמה של התובעת נפגע באופן חמור ביותר בעקבות הפרשה, אף קשה לדמיין פגיעה קשה מזו בשמו של אדם.

66. פרשת הרצח זעזעה והסעירה את הציבור כולו במשך תקופה ארוכה, ועוררה פולמוס ציבורי נרחב. כאמור לעיל, פולמוס זה חרג מנסיבות פרשת הרצח כשלעצמה ועסק גם בשאלות רחבות יותר, כדוגמת משקלה של ההודאה, אחוזי ההרשעה בישראל, ביקורת על התנהלות מערכת החוק והמשפט בישראל ועוד. לעיל עמדנו על החשיבות הרבה הנודעת לחופש הביטוי, הכוללת בין היתר את האפשרות להשמיע ביקורת חופשית על מוסדות המדינה לרבות בתי המשפט.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

67. עמדנו לעיל על המתח המובנה והבלתי פוסק בין שני הערכים – חופש הביטוי והזכות לשם טוב, ועל כך שכל הרחבה של אחד מן הערכים הללו תביא בהכרח להצרתו של משנהו. ואולם מעטים המקרים בהם שני הערכים הנזכרים, מצויים במתח כה קיצוני וכה נוגד האחד אל מול חברו. בתובענה זו, העוסקת בפרסומים סביב פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל, מדובר במפגש שיא, בו שני הערכים נערכים איש לקראת יריבו, מתנשאים מתוחים עד לקצה גבול יכולתם זה לעומת זה, ונאבקים זה בזה מאבק חסר פשרות. מן הצד האחד – אין פגיעה חמורה יותר בשמו ובכבודו של אדם מקשירתו לפרשת רצח אכזרית, ומן הצד השני – אין ביקורת חשובה ולגיטימית יותר מזו המושמעת כלפי מוסדות המדינה ורשויות החוק. כאמור לעיל, חוסנה של חברה דמוקרטית נבחן דווקא ביכולתה לשאת ביקורת כנגד רשויות השלטון. חופש הביטוי הוא גם החופש לבטא דעות מסוכנות, מרגיזות וסוטות (בג"ץ 399/85 **חבר הכנסת הרב מאיר כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור** [1987]).

68. הפתרון למתח בין שני ערכים אלו, ראוי לו שיימצא בגופו של חוק איסור לשון הרע. עם זאת לעתים האיזון החקיקתי מורכב ואינו מספק תשובה מכרעת והדבר מחייב הכרעה שיפוטית (הלכת **אבנרי**, פסקה 24):

ישאל השואל: משנקבע האיזון בין ערכי היסוד המתחרים על-ידי המחוקק, היש עוד מקום לאיזון שיפוטי בין הערכים המתנגשים? האין לומר, כי מלאכת האיזון נסתיימה, וכל שנוותר לשופט אינו אלא לפעול על-פי האיזון החקיקתי? אכן, עד כמה שהבעיה המשפטית נפתרת על-ידי האיזון בין הערכים המתחרים שנקבע על-ידי המחוקק, על השופט לפעול על-פי איזון זה. אין מקום לאיזון שיפוטי מתחרה או נוגד. אך רבות הן הבעיות המשפטיות המתעוררות, ואשר האיזון החקיקתי אין בו כדי להכריע בהן. במצבים אלה נדרש איזון שיפוטי.

69. בעניין הרציקוביץ (ע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ** [2004]) סקר בית המשפט את השלבים השונים בהם יצעד בית המשפט, עת ניגש הוא לנתח ביטוי במסגרת לשון הרע:

ניתוח ביטוי במסגרת עוולת לשון הרע נעשה בארבעה שלבים: בשלב הראשון, יש לשלוף מתוך הביטוי את המשמעות העולה ממנו לפי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר, כלומר יש לפרש את הביטוי באופן אובייקטיבי, בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת [...] בשלב השני, יש לברר, בהתאם לתכלית החוק לאיזונים חוקתיים, אם מדובר בביטוי אשר החוק מטיל חבות בגינו, בהתאם לסעיפים 1 ו-2 לחוק [...] בשלב השלישי, בהנחה שעברנו את המשוכה השנייה, יש לברר אם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13-15 לחוק. השלב האחרון הוא שלב הפיצויים.

ודוק: "האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות (בנזיקין ובפיליזם) בגין לשון הרע והן על קביעת הסעדים הננקטים כאשר מתגבשת האחריות" (פרשת אמר, בעמ' 520). כך האיזון שולט על קביעת הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות בחוק ועל סוגיית הפיצויים.

70. כפי שניתן אפוא לראות, במסגרת השלב השני הנזכר, שומה על בית המשפט לברר, בהתאם לתכלית החוק ולאיזונים החוקתיים, האם מדובר בביטוי אשר החוק מטיל חבות בגינו. שלב זה, קודם לבחינת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

קיומן של ההגנות הקבועות בסעיפים 13-15 לחוק. ככל שיימצא כי מדובר בביטוי אשר תכלית החוק מורה כי אינו בגדר לשון הרע – תיעצר בשלב זה בחינתו של הביטוי. עם זאת, כאמור בעניין הרציקוביץ', בחינת האיזון החוקתי איננה נעצרת בשלב זה והיא חולשת גם על השלבים הבאים – תחולת ההגנות והיקף הפיצויים.

71. אחר שעיינתי בכלל הפרסומים נשוא התביעה, בראיות שהוגשו, ובטיעוני הצדדים ושבתי ושקלתי את משקלם של הערכים המתנגשים, הגעתי לכלל מסקנה כי האיזון הראוי בנסיבות העניין, בין זכותה של התובעת להגנה על שמה הטוב, לבין חופש הביטוי הנתון לנתבע להביע את עמדותיו בפרשת הרצח, הוא זה (להלן "נוסחת האיזון"):

ככל שמדובר בפרסום, קידום והפצה של עמדת הנתבע לפיה זדורוב חף מפשע, לרבות ביקורת על רשויות החוק ולרבות קידום והפצת "תיאורית החברות" – לא ייחשב הדבר לשון הרע, ובלבד שהנתבע אינו מפנה את חיזיו באופן ספציפי, מפורש או משתמע, כלפי התובעת;

ככל שמדובר בפרסום המצביע באופן מפורש או משתמע על התובעת כמעורבת בדרך כלשהי במעשה הרצח, לרבות הסתרה מכוונת של מידע בקשר לרצח, ייחשב הדבר לשון הרע – ובחינת הביטוי תוסיף להתברר בהתאם להגנות הקבועות בחוק;

משמעות המונח "משתמע" תתפרש בעיניו של "האדם הסביר" הנחשף לפרסום, ולא בעיניהם של יחידי סגולה המעורים בפרטי העדויות והמסוגלים לבצע הצלבות בין גופי הפרסום לבין חומרי חקירה או עדויות שנמסרו במשטרה או בבית המשפט (אף אם הללו ניתנים להשגה בדרכים שונות ברחבי הרשת). על כן, ככל שזיהוי התובעת בתוך דבר הפרסום מחייב ידיעה מיוחדת והיכרות קרובה עם חומרי החקירה אשר אינם מצויים ברשותו ובידיעתו של האדם הסביר – לא ייחשב הדבר פרסום "משתמע".

עוד יש להביא בחשבון במסגרת האיזון, את אופיו, מעמדו ורצינותו הנחזית של הפרסום, כמו גם את משקלו והיקפו של התוכן הפוגע מתוך כלל גוף הפרסום. כך, לא הרי מעמדו של ספר עב כרס היוצא לאור ונמכר בחנויות הספרים, וכן סרט המופק וערוך באופן מקצועי ומוצג לציבור, כהרי תגובית בת מספר שורות הנכתבת במסגרת שיח רב משתתפים ברשת, שיח במסגרתו מחליפים הגולשים דעות והשערות; מנגד, לא הרי פרסום קצר הממוקד כול-כולו בחשד אותו מייחס הנתבע לתובעת, כהרי ספר עב כרס או סרט באורך מלא העוסק ברובו במחדלי המשטרה ומערכת המשפט, אך בשוליו קיימת התייחסות מסוימת לחשודים פוטנציאליים אחרים.

הטעמים אותם הבאתי בחשבון לצורך קביעת נוסחת האיזון, הם אלו:

א. חשיבותו של חופש הביטוי בכל הקשור לביקורת ציבורית סביב פרשת הרצח והתנהלות גופי החקירה, ומאידך זכותה של התובעת להגנה על שמה וכבודה;

ב. הוראות סעיף 1 לחוק לפיו לשון הרע הוא דבר שפרסומו עלול לפגוע באדם או לעשותו מטרה לשנאה וכן העובדה שייחוס עבירת רצח לאדם מהווה האשמה חמורה מאין כמוה. קיים אמנם הבדל בין פרסום המייחס ביצוע מעשה לבין פרסום המייחס חשד לביצוע מעשה, ואולם אם המעשה הוא

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

מעשה שייחוסו מהווה לשון הרע, אזי גם ייחוס של חשד לביצועו מהווה לשון הרע (ר' עוזרי נ' גלעד דלעיל, שנהר, עמ' 115). ההבדל בין השניים יקבל את ביטוי בשלב הפיצויים.

ג. הוראת סעיף 3 לחוק לפיה, "אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה". הפסיקה הציבה תנאי להסתמכות על נסיבות חיצוניות לצורך פירוש הפרסום, והוא שהנתונים החיצוניים שבהם מדובר יהיו בידיעתם הרגילה של אלה שהפרסום הופנה אליהם (ע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ [1977], עמ' 300, שנהר, עמ' 115).

ד. המבחן לפרשנות הפרסום הוא מבחן אובייקטיבי, דהיינו מהי המשמעות שקורא סביר היה מייחס למילים. נשאלה השאלה האם "האדם הסביר" הוא האדם הממוצע מתוך כלל הציבור, או שמא יש מקרים שבהם "האדם הסביר" ישקף ציבור מצומצם יותר. הכלל שנפסק לעניין פרשנות הפרסום הוא, שהפרסום יפורש על פי המשמעות המקובלת בציבור כולו ועל פי הבנתו של "האדם ברחוב" או "האדם הרגיל" ובלא היזקקות למקורות פרשניים חיצוניים שאינם בידיעתו (ר' פרשת הארץ דלעיל; והשי' ע"א 740/86 יגאל תומרקין נ' אליקים העזני [1989], שנהר, שם).

האמור בהלכות הנ"ל מתייחס לפרשנות תוכן הפרסום, אולם הוא הדין גם לעניין זהותו של הנפגע. כאשר האדם הרגיל נמען הפרסום מבין מיהו האדם אליו מכוון הפרסום הפוגע, הרי שמדובר בפרסום משתמע, על אף ששמו של הנפגע אינו מופיע מפורשות בגוף הפרסום. לעומת זאת כאשר האדם הרגיל אינו יודע במי מדובר, או כאשר נדרש הוא לערוך בירור תוך הצלבת נתונים והיעזרות במקורות חיצוניים כדי לגלות זאת – לא ייחשב הדבר פרסום משתמע. במקרים בהם לא מוזכר הנפגע במפורש או במשתמע בפרסום עצמו, על התובע להביא ראיות לכך שזהותו על פי הפרסום – ידועה (ר' ע"פ (מחוזי ת"א) 2025/92 אריה אבן נ' רפאל רוטר [1993]; ע"א (מחוזי חיפה) 114/75 תהילה רבינא נ' ארנון יונס [1975]; שנהר, עמ' 120).

בפרשת בכרי (ע"א 8345/08 עופר בן נתן נ' מוחמד בכרי [2011]) עמד בית המשפט על דרישת הזיהוי של הפרט הספציפי מתוך הקבוצה נשוא הפרסום הפוגע. נקבע כי "דרישת הזיהוי מהווה איזון בין הזכות לשם טוב לחופש הביטוי. השם הטוב הוא נכסו של הפרט, הוא כבודו והוא מעמדו בחברה. ככל שנאמרים דברים או מתפרסמים דברים ברבים אך האדם הסביר לא קושר בין דברים אלו לבין הפרט הספציפי - אין פגיעה בשם הטוב של הפרט. באותם המקרים, בהעדר פגיעה בשם הטוב של הפרט, אין כל מקום להגביל את חופש הביטוי בשם ההגנה על הזכות לשם טוב". בסופו של יום המבחן אם כן, הוא מבחן הזיהוי על פי המדד האובייקטיבי, בעיניו של נמען הפרסום הסביר. (השי' ע"א 698/77 ועד עדת הספרדים בירושלים אגודה עותומנית רשומה נ' ארנון [1978]; ע"פ 37/50 שטרנהל נ' היועץ המשפטי לממשלת ישראל [1952]).

ה. העברת קו הגבול בין הפרסומים בהם נזכר מפורשות שמה של התובעת ולחילופין נרמז באופן משתמע כי היא נשוא הפרסום, לבין אותם המקומות בהם מוזכרות "החברות" או "הבנות" באופן כללי בלבד, עולה לטעמי בקנה אחד עם מבחן "הוודאות הקרובה" האמור בבג"ץ קול העם (בג"ץ 73/53 חברת "קול העם" בע"מ נ' שר-הפנים [1953]). ההלכה שנקבעה באותו עניין, אשר היוותה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

יסוד מיסודות המשפט החוקתי בישראל, קבעה כי חופש הביטוי יוגבל מקום בו התרתו תגרום בוודאות קרובה לפגיעה בערכים מוגנים אחרים. אם ניישם זאת ולו בדרך ההיקש לענייננו, נאמר כך: כל עוד תוכן הפרסום לא מצביע באופן ספציפי מפורש או משתמע על התובעת, לא קיימת וודאות קרובה לכך שהאדם הסביר יזהה אותה כמושא הפרסום, ולפיכך לא יהיה בכך כדי לשון הרע.

72. האמור לעיל, מבקש ליצור איזון ראוי במידת האפשר בין האינטרסים המתנגשים ונושאייהם, כך שהפגיעה בשמה של התובעת תוכר ככל שהאדם הרגיל אשר נחשף לפרסום מבין כי מדובר בה. מנגד, חופש הביטוי של הנתבע לא ייפגם ככל שיקפיד על כך שפרסומו לא יצביע באופן מפורש או משתמע על התובעת. אכן, מביני דבר המעוררים בפרטי חקירת הרצח עד דק, כדוגמת אמי בוני (ר' עדותה עמ' 25) ואלכס פריזמין (ר' עדותו, עמ' 40), יסיקו מסקנות לגבי התובעת גם כאשר שמה לא מפורש ואף לא משתמע מגוף הפרסום, ובכך בכל זאת עלול להיפגע שמה. אולם אנשים אלו אינם בגדר "האדם הסביר", מדובר ביחיד סגולה הבקיאיים בפרטי הפרשה, חקירות המשטרה, הראיות והעדויות, זאת בניגוד ליתר רבע מיליון חברי הקבוצה; מנגד, חופש הביטוי ובכלל זה שבט הביקורת אותה מבקש הנתבע להעביר על התנהלות המשטרה, כמו גם טענותיו לגבי חפותו של זדורוב, יוקחו במעט לכשתימנע ממנו האפשרות לספק חשוד חלופי ולהציגו בשמו המפורש ובתצלום פניו. ואולם, בהיבט הכולל של הדברים, האיזון האמור הוא הרע במיעוטו בנסיבות העניין.

במסגרת נוסחת האיזון יש ליתן את הדעת להיבט נוסף, הנוגע למשקלו והיקפו של התוכן הפוגע מתוך כלל גוף הפרסום. כך, ככל שהתוכן הפוגע מהווה את עיקר הפרסום, תהיה הנטייה להחמיר עם המפרסם, באופן שדי בכך שניתן לזהות במאמץ לא רב את הפרט הנפגע על מנת שיהיה בכך כדי לשון הרע. מנגד, ככל שהתוכן הפוגע מהווה פרט אחד שולי מתוך כלל הפרסום, או פרק אחד בלתי מרכזי מתוך יצירה שלמה ורבת פרקים העוסקת בנושא נרחב – תגבר הנטייה להקל עם המפרסם אף שניתן במאמץ לא רב להתחקות אחר זהותו של מושא הפרסום.

אחר שקבעתי את נקודת האיזון בשאלה העקרונית נשוא הדיון, נפנה עתה לדון בכל אחד מן הפרסומים, בהתאם לשלבי הדיון המפורטים לעיל (עניין הרציקוביץ' דלעיל).

דיון והכרעה

73. אשר לפרסום מספר 1 (הספר) ופרסום מס 2 (הסרט) – על פי נוסחת האיזון דלעיל, לא מצאתי כי יש לראות באמור בהם לשון הרע. מדובר בביקורת המובעת על התנהלות גופי החקירה ובטענות לפיהם זדורוב אינו הרוצח האמתי. בין היתר מציע אמנם הנתבע כי חברותיה של תאיר מעורבות ברצח אולם לא נוקב בשמות אמתיים ולא מזהה את החברות. "האדם הרגיל" הקורא את הספר או צופה בסרט איננו יודע מי אלו החברות בהן חושד הנתבע. גם אדם שנחשף בעבר לסרטו של שרון גל ושמע את דבריה של התובעת ("יש דברים שאני יודעת", לרבות הצחקוק הנבדק) אינו מקשר זאת בהכרח לתובעת, וכך גם זיהויה של התובעת כ"רחל אייזנר" אינו עולה מתוך הספר. מעבר לכך, עיקר הספר ממוקד בטענות לגבי מחדלי המשטרה ובדבר הודאת השווא הנטענת, ואילו חלקן של הבנות מוצג אך כ"תנא דמסייע" לטענות אלו, בבחינת – אחד מכיווני חקירה שלא נבדקו כדבעי על ידי המשטרה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

74. **פרסום מס' 3 ("חידת הגיון")** – לטעמי בפרסום זה יש כדי להוות לשון הרע. שמה הפרטי של התובעת מופיע בגוף הפרסום כאחת הבנות ששהו בחדר השירותים בסמוך למועד הרצח. הפרסום מהווה מעין שאלה רטורית – מה הסיכויים שכל אותן בנות ובתוכן התובעת לא ראו דבר? התשובה כאמור בגוף השאלה – הסיכויים לכך נמוכים ולפיכך אין להאמין להן. האדם הרגיל הקורא את הדברים הכתובים על ידי בר סמכא בעניין, ומקבלן כפי שהן, עשוי להתרשם כי התובעת אכן מעורבת בדרך כלשהי או למצער יודעת מי הרוצח ומסתירה זאת. (לעניין סיווגה של שאלה רטורית כלשון הרע, ר' גס ת"א (שלום תל אביב) 22815/85 עקיבא נוף נ' אורי אבנרי [1985]). על אף האמור, פרסום זה אינו קושר במפורש את התובעת למעשה הרצח, אלא רומז להסתרת מידע על ידה. להלן נבחן האם פרסום זה זוכה לאחת מן ההגנות הקבועות בחוק.

75. **פרסום מספר 4** – אינו מהווה לשון הרע שכן שמה של התובעת אינו מוזכר בו ולו ברמז.

76. **פרסום מספר 5** – הקשר הדברים לא הובא אלא גוף הפרסום בלבד. בגוף הפרסום הנתבע רומז על כך שזו שאמרה "יש דברים שאני יודעת" – אכן יודעת דברים, אולם לא מפרט מהם הדברים שידעת. לא מצאתי בפרסום זה לשון הרע. שכן, ממה נפשך, ככל שהאדם הנחשף לפרסום זה מזהה את התובעת כמי שאמרה את הדברים בסרטו של שרון גל משנת 2008 – הרי שאין בפרסום זה כדי להוסיף דבר על מה שממילא נאמר בסרט. וככל שאינו מקשר זאת לסרט הרי שממילא לא יידע במי מדובר. כך או כך, הפרסום לא מוסיף למעשה דבר על אשר נאמר בסרטו של שרון גל על ידי התובעת עצמה.

77. **פרסום מס' 6** – בפרסום זה המהווה חדר צ'אט בפייסבוק הכולל 23 משתתפים, כותב הנתבע לגבי חברתה של התובעת נופר – "שיחקרו אותה ואת חברותיה. אם יאיימו על כולן שהן הולכות לכלא או שיאמרו את האמת, נקבל בתוך 5 דקות את כל הסיפור האמיתי". מיד לאחר מכן (באותה דקה) מוזכר בנשימה אחת על ידי אחת המשתתפות שמה של התובעת כאחת מאותן החברות: "ושלא נדבר על גברת לחיאני שצוחקת ואומרת שהיא יודעת עוד דברים. מעניין מה היא יודעת". לטעמי, על אף הגבולות שבדבר, יש בדבריו אלו של הנתבע לשון הרע, שכן מתוכן הדברים עולה כי התובעת יודעת את "האמת" וככל שיחקרו אותה ויאיימו עליה בכליאה היא תגלה זאת. הצגת התובעת בפני כלל חברי הפרסום כמי שידעת "את כל הסיפור האמיתי" ומסתירה זאת, באופן המצדיק הפעלת איומים כלפיה, תוך שהדברים נאמרים מפי הנתבע הנחשב בר סמכא בעניין – מהווה לשון הרע.

78. **פרסום מס' 7** – במקור זה המהווה אף הוא חדר צ'אט המונה הפעם 17 חברים, מנסה הנתבע לשכנע את אלכס פריזמין שלא לעצום את עיניו ולהיווכח שגם אם אין הוכחות נחרצות כנגד הבנות, הרי שיש "חשד מבוסס מאוד" כנגדן. שמה של התובעת מוזכר בהקשר הדברים במפורש על ידי הנתבע – "הן יודעות!!! אין אמרה לי לחיאני? יש דברים שאני יודעת". הנתבע שב על השאלה הרטורית – מה הסיכויים שהבנות נכנסו לשירותים ולא ראו אחת את השניה ולא את התקיפה או הנקיין? התשובה שוב מצויה בגוף השאלה – הסיכויים נמוכים עד מאוד ועל כן אין להאמין להן. הקשר הדברים מלמד אפוא כי הנתבע מייחס בפרסום זה לתובעת "חשד מבוסס מאוד" הקושר אותה לרצח וכן הסתרת מידע. לפיכך יש בכך לטעמי כדי להוות לשון הרע.

79. **פרסום מס' 8** – פרסום זה בפני אותו צ'אט המונה 17 משתתפים מהווה אף הוא לשון הרע. התובעת מוזכרת בשמה הפרטי תוך שניכר שהמשתתפים בשיח יודעים היטב למי הכוונה. הנתבע טוען שיש כנגדה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

וכנגד חברותיה "אינסוף ראיות נסיבתיות" הקושרות אותן לרצח ואף רומז לכך שהן שיבשו הליכי חקירה תוך ניסיון להטעות את המשטרה.

80. **פרסום מס' 9** – פרסום זה מהווה אף הוא לשון הרע לטעמי, שכן הדיון בין המשתתפים נסוב על מעורבותה של התובעת ברצח, תוך ניתוח דברים שכתבה בחשבון האינסטגרם שלה. התובעת נזכרת בשמה המלא על ידי אחרים, והנתבע מגיב "בוודאות היא לא אחזה בסכין. אבל אין לי צל של ספק שיש דברים שהיא יודעת". הקורא הסביר מבין מתוך הדברים ללא מאמץ מיוחד כי התובעת יודעת מי הרוצח ומסתירה זאת, ואולי אף נכחה בשעת הרצח.

81. **פרסום מס' 10** – פרסום זה המהווה שיחת טלפון בין הנתבע לבין רבינוביץ, מהווה לטעמי לשון הרע. באותה שיחה מטיל רבינוביץ מצדו ספק בחשדות אשר מייחס הנתבע לבנות (לרבות התובעת) ואילו הנתבע מנסה לשכנעו שיש כנגדן "ראיות נסיבתיות המספיקות להרשעה" וכי אין להאמין לדברים שמספרות שכן "הן כמו פסיכופתיות מצויות, הן מאוד מאוד שרמנטיות והן גורמות לבן אדם להאמין בהן".

82. **פרסום מס' 11** – מדובר כאמור לעיל בקובץ פרסומים שפורסמו על ידי חברים שונים בקבוצת הפייסבוק במשך תקופה ארוכה. לטענת התובעת, לנוכח תפקידו של הנתבע כמנהל בקבוצה, היה עליו להסיר כל פרסום שכזה מיד. עיון ברשימת הפרסומים מלמד כי אכן מדובר בפרסומים קשים, חמורים ואף גסים שפורסמו כנגד התובעת. ואולם במאזן ההסתברויות הדרוש, לא מצאתי הצדקה לייחס לנתבע אחריות בלשון הרע לפרסומים אלו ולפיכך אין לראותו כ"מפרסם", זאת מהטעמים הבאים:

א. כבר בכתב ההגנה טען הנתבע כי הקבוצה לא הוקמה על ידו, כי הוא הצטרף אליה אך כשנה לאחר פתיחתה, ורק בשלב מאוחר יותר צורף כמנהל. עוד טען הנתבע בכתב ההגנה, כי עתים שימש כמנהל בקבוצה יחד עם עוד 9 עד 17 מנהלים נוספים ועתים פרש מניהולה. לטענתו, כאשר הבחין בפרסומים או בהודעות פוגעניות מיהר הוא להסירם, וכך גם נהגו מנהלים נוספים. העד מטעם התובעת מר אלכס פריזמין אשר שימש גם הוא כמנהל בקבוצה בזמנים שונים, אישר בעדותו כי המנהלים נהגו למחוק פרסומים פוגעניים מיד כשהבחינו בהם (עמ' 43).

ב. הראיה היחידה אותה הציגה התובעת לעניין היותו של הנתבע מנהל בקבוצה במועד ידוע, היא נספח 6 לתביעה. מדובר בצילום מסך, בו מפורטים פרטי הקבוצה "כל האמת על פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל". מספר חברי הקבוצה באותו מועד עמד על למעלה מ-250,000 חברים, מספר מנהלי הקבוצה – 15, ובתוכם הנתבע. לא ניתן לדעת בבירור מה המועד המדויק בו הופק אותו צילום מסך, אולם מפורסמת בו מודעה בדבר הפגנת מחאה קרובה הצפויה להתקיים ביום 19.5.16 במטרה לעודד את פתיחת תיק חקירת הרצח מחדש. יש להניח אפוא כי מועד צילום המסך הוא במחצית הראשונה של חודש מאי או בסוף חודש אפריל 2016. בידינו איפה ראייה למועד אחד בלבד בו שימש הנתבע כאחד מתוך 15 המנהלים.

ג. חברתה של התובעת – נופר בן דוד – נשאלה בדיון (עמ' 31):

ש... במסגרת ההליך כאן, מספר הנתבע שהוא לא היה מנהל של הקבוצות, היה מנהל חלקי, מנהל לזמן קצר. מה התייחסותך?

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ת. שאני יודעת שהוא היה מנהל, ואם לא היה מנהל הוא היה אחד האנשים היותר פעילים [...]

בהמשך עדותה נתבקשה נופר לזהות את מנהלי הקבוצה בזמנים השונים והשיבה (עמ' 37):

ת. אני לא יכולה להגיד לך, כי אני לא זוכרת, בקבוצה הזו החליפו הרבה מנהלים [...] אני יודעת שמנהלים השתנו בה המון.

עוד נשאלה נופר, האם ייתכן שהנתבע היה אמנם פעיל בקבוצה אך לא דווקא מנהל? והשיבה (שם):

ת. יכול להיות, אבל תמיד תמיד הוא היה שם בעניינים.

ובהמשך (עמ' 39):

ש. אז את יכולה להטיל ספק לגבי ההודעות, אם הן נכתבו תוך שהוא מנהל או לא מנהל, זאת אומרת יכול להיות שהוא לא מנהל והוא רק הרוח כמו שאת אומרת?

ת. אני לא יודעת, כל הפוסטים שהוא העלה והשם שלו הופיע למעלה ואז נופר, יש צילום מסך עם תאריך והכול. אני לא יכולה לדעת אם הוא היה מנהל בשעה שהפוסט הזה נכתב.

ד. אלכס פריזמין, שימש אף הוא כאמור בזמנים שונים כאחד המנהלים בקבוצה. מאוחר יותר הוסר מתפקידו לדבריו, היות שלא תמך בעמדה השלטת בקבוצה, לפיה הבנות ובתוכן התובעת וחברתה נופר מעורבות ברצח (עדותו, עמ' 40). אלכס אישר לגבי הנתבע כי "הייתה תקופה שהוא היה מנהל בקבוצה" (שם, שו' 27), אולם לא נקב במועדים ברורים. אלכס נשאל בעדותו האם התקבלו בקשות בזמן שהיה מנהל למחיקת פוסטים או תגובות פוגעות, והשיב (עמ' 43) "אנחנו תמיד היינו מוחקים את זה לבד, באותו רגע שהיינו רואים".

ה. הנתבע עצמו סיפר בעדותו (עמ' 52):

בכל עת ששימשתי כמנהל קבוצת הפייסבוק הזו, ראית פרסומים פוגעניים – הורדתי אותם. אגב, זה לא רק אני. יש פה מנהל נוסף בקבוצה, רועי, שהוא העלה כבר לפני 6 שנים נדמה לי, או 7 שנים, העלה בראש הקבוצה שאסור להעלות שום פוסט שפוגע במישהו, אסור לפגוע באף אחד, כל מטרתנו זה להוציא חף מפשע [...]

ו. העדה אמי בוני אשר אף היא שימשה כמנהלת בזמנים שונים, אישרה בעדותה (עמ' 24, 26, 30) שהנתבע שימש כמנהל בקבוצה לצידה, ואף היה ה"אורים ותומים" לעניין תיאורית החברות, אולם לא ידעה לנקוב במועדים המדויקים בהם שימש כמנהל.

ז. שאלת החפיפה בין תקופות הניהול לבין מועדי הפרסומים השונים חשובה לענייננו, שכן התובעת קובלת על כך שהנתבע בהיותו מנהל בקבוצה נמנע מלהסיר פרסומים פוגעים. אולם התובעת כשלה מלהוכיח חפיפה בין מועדי הניהול למועדי הפרסום. כך, לשם הדוגמה – בחודש ינואר 2016 פרסם אחד מחברי הקבוצה כי "רחל אייזנר היא לי לחיאני" (נספח 4 לתביעה) ובכך חשף אותה חבר את השם הבדוי בו כינה הנתבע את התובעת בספרו, אשר פורסם כ-6 שנים קודם לכן. התובעת נשאלה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

בעדותה (עמ' 18) כיצד היא יודעת מי היה מנהל הקבוצה באותה העת והשיבה כי בדקה זאת ואף ביצעה צילום מסך המעיד על כך. דא עקא, שבצילום המסך היחיד בו ניתן לראות כי הנתבע מופיע כמנהל, מתנוססת כאמור הודעה בדבר הפגנה הצפויה להתקיים ביום 19.5.16, כארבעה חודשים לאחר מועד הפרסום הפוגע. משמעות הדברים היא כי אין בידינו כל ראיה לכך שהנתבע היה מנהל הקבוצה במועד הפרסום. עוד אין בידינו ראיה לכך שהנתבע היה מודע לפרסום זה. התובעת עצמה אישרה בעדותה כי לא פנתה לנתבע לאחר הפרסום הנ"ל על מנת שיסירו (עמ' 19 שו' 30).

ח. בפני התובעת עמדה האפשרות להגיש חוות דעת מומחה, או אסמכתה רשמית כלשהי מתוך רשת פייסבוק, ולמצער עדות סדורה מאת אחד ממנהלי הקבוצה, מהם ניתן היה ללמוד מהם המועדים בהם שימש הנתבע כמנהל, תוך הצלבת נתון זה עם מועדי הפרסומים השונים. הימנעות התובעת מלהציג ראיה מעין זו, עומדת מטבע הדברים לחובתה (ע"א 2275/90 לימה נגד רוזנברג [1993]) עדות המנהלים אמי בוני ואלכס פריזמין לא תרמה בעניין זה מאומה.

ט. יש לזכור כי מדובר בקבוצת פייסבוק פעילה, המונה כרבע מיליון חברים, המנוהלת על ידי 15 מנהלים המתחלפים מדי פעם, ואשר תעבורת הפרסומים והתגובות בה גבוהה וכמעט בלתי ניתנת למעקב. גם לו היה מוכח כי הנתבע שימש כמנהל במועד אחד הפרסומים הפוגעים, לא יהא זה סביר לצפות כי יעקוב באופן יומיומי מיוזמתו אחר כל תגובה וכל הערה שמעלה אחד החברים. ניתן ללמוד לעניין זה על דרך ההיקש מההגנה הקבועה בסעיף 15(12) לחוק הנתונה לעורך אמצעי תקשורת לחוק לפיה, תהא זו הגנה טובה לנתבע מקום בו "הפרסום נעשה בשידור רדיו או טלוויזיה שלא הוקלט מראש והנאשם או הנתבע הוא מי שאחראי לפי סעיף 11 [עורך אמצעי תקשורת] והוא לא ידע ולא יכול היה לדעת על הכוונה לפרסם לשון הרע."

י. התובעת אישרה בעדותה כי מעולם לא פנתה אל הנתבע ובקשה ממנו כי יעשה שימוש בסמכותו כמנהל בקבוצה ויסיר פרסום זה או אחר (עמ' 19 לפרו' הדיון) למעט מכתב ההתראה ששלחה באמצעות ב"כ ערב הגשת התביעה, אשר לא כלל הפנייה לפרסומים ספציפיים. אף אם היה מוכח כי במועד אחד הפרסומים הפוגעים שימש הנתבע כמנהל בקבוצה, הרי שלא הוכח כי ידע אודות אותו פרסום, ולמעשה הנתבע אף לא נחקר על כך.

יא. שאלה היא, מה מידת האחריות אשר ניתן להטיל על מנהל פורום באינטרנט או על מנהל קבוצת פייסבוק בגין פרסומים שונים שמעלים חברי הקבוצה, והאם יש לראות באלו עורך אמצעי תקשורת כמובנו בסעיף 11 לחוק. שונה הדבר כאשר אותו מנהל מודע לפרסום ואף נעשית כלפיו פנייה או דרישה להסרת הפרסום. שאלה זו נידונה בין היתר בפרשת ליבנה (ע"א 51326-10-15 (מחוזי-ת"א) ד"ר יצחק לבנה נגד ליגמנט בע"מ ואח' [2016]). באותו עניין נקבע כי יש לבחון כל מקרה לגופו, ואולם בית המשפט המחוזי ביסס קביעתו בדבר אחריותו של מנהל האתר, על מבחן השליטה של מנהל האתר טרם ביצוע הפרסום. כך, במקרים בהם מידת השליטה, בטרם הפרסום, היא מינימאלית, הרי שהטלת האחריות על אתר האינטרנט אינה מובנת מאליה. מאידך, במקרים בהם למנהל האתר שליטה על הפרסומים שנעשים במסגרתו, קיימים בידיו כלי עריכה והוא מבצע סינון של התוכן העתיד להתפרסם, הנטייה להטיל אחריות על מנהל האתר תהיה גבוהה יותר. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון באותו עניין נדחתה (רע"א 8562/16 גזעון הכט

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ואח' נגד ד"ר יצחק לבנה [2016]), תוך שבית המשפט העליון לא הכריע אמנם בסוגיית אחריותם של מנהלי אתרים ופורומים, אולם אישר את מבחן השליטה של מנהל האתר טרם הפרסום, בו השתמש בית המשפט המחוזי (ר' גם ת"א (מחוזי חיפה) 7685-10-16 צבי (ציקי) אבישר נ' ניר פוטר [2018]).

יב. כללו של דבר, בענייננו לא הוכח כי במועד פרסומם של הפרסומים הפוגעים על ידי מי מחברי הקבוצה, שימש הנתבע כמנהל; לא הוכח כי הנתבע ידע על דבר אותו פרסום ונמנע מלהסירו; התובעת הודתה כי מעולם לא פנתה לנתבע בדרישה להסרת אילו מהפרסומים (למעט פניית ב"כ התובעת בטרם הגשת התביעה בה לא פורטו באופן ספציפי הפרסומים אותם מבוקש להסיר – נספח 22 לתצהיר התובעת. הנתבע טען כאמור כי אחד הפרסומים שפרסם הוא – "חידת ההיגיון" – אכן הוסר בעקבות פנייה זו – סעיף 5 לתצהירו וכן עדותו עמ' 51); מדובר בקבוצה המונה כרבע מיליון איש אשר תעבורת הפרסומים והתגובות בה גדולה, ובהתאמה מידת השליטה של מי ממנהלי הקבוצה קטנה עד בלתי אפשרית; הנטל להוכיח כי במועד פרסומו של פרסום פוגע כלשהו, היה הנתבע מנהל בקבוצה, כי ידע על דבר הפרסום ונמנע מלהסירו – מוטל לפתחה של התובעת והיא לא עמדה בו. לנוכח כל אלו – לא מצאתי לייחס לנתבע אחריות בלשון הרע בגין פרסומים פוגעים שפרסמו אחרים בקבוצת הפייסבוק.

לנוכח מסקנתי זו, אינני נדרש לטענות הנתבע לפיהן חלק מן הפרסומים האמורים כלל לא פורסמו בקבוצת הפייסבוק האמורה לעיל ("כל האמת על פרשת רצח תאיר ראדה ז"ל") אלא בקבוצה אחרת שקדמה לה, אשר בה הנתבע כלל לא היה מנהל ("מי רצח את תאיר ראדה משפט זדורוב" – ראו עדותו של אלכס פריזמין עמ' 40).

קשר סיבתי

83. מלבד אחריותו מתוקף היותו מנהל בקבוצת הפייסבוק, מבקשת התובעת לייחס לנתבע אחריות לפרסומים הפוגעים השונים שפורסמו על ידי אחרים, ואף להודעות הנאצה הרבות שנשלחו אליה במשך השנים, זאת מכוח היותו ה"בר סמכא", ה"אורים ותומים" בכל הקשור להפצת תיאורית החברות, ומי שקידם רעיונות אלו בכל דרך אפשרית (ר' למשל עדות אמי בוני עמ' 26, 30, עדות נופר בן דוד עמ' 31, 32, 34, 37, עדות אלכס פריזמין עמ' 40, 46). לשיטת התובעת, העובדה שהאשמות והחשדות דבקו בה במשך שנים כה רבות ועשאוה מטרה לקללות ולנאצות – נזקפת לחובתו של הנתבע, ובכך עוול הוא כלפיה בהיותו גורם הנזק. (אמי בוני אמרה בעדותה: "אף פעם הנתבע לא אמר לי ישירות שהתובעת רצחה, אבל הוא מעלה ספקות וחלקי מידע שיוצרות מצג שווא ומציגות בפני הקהל את הדבר הזה, וזה מה שזה עושה" (עמ' 27). בכך מבקשת התובעת למעשה "לדלג" על ניתוח התבטאויות ופרסומים ספציפיים, וליצור מעין גשר בין היות הנתבע הרוח החיה בכל הקשור לקידום תיאוריית החברות, לבין התוצאה לפיה זוהתה התובעת על ידי רבים כחשודה או מעורבת ברצח.

84. גם טענה זו אין בידי לקבל, מן הטעמים הבאים: ראשית, על מנת לייחס אחריות לנתבע בגין פרסומי השונים, יש להתמקד בפרסום ספציפי ואין להסתפק בהטלת אחריות כללית. "לב ליבה של כל מחלוקת במשפט לשון הרע, הוא זה הסב על משמעותן של המילים אשר בהן טמונה, לפי הטענה, לשון הרע" (ע"א 723/74 הארץ נ' חברת החשמל, [1977]). הדבר נכון גם ככל שמבוקש להטיל על הנתבע

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

אחריות מכוח עוולת הרשלנות. לעיל העברנו תחת שבט הביקורת את הפרסומים השונים אשר פרסם הנתבע אחד לאחד, והם אלו העומדים למבחן במסגרת הליך זה ואין בלתם; שנית, איננו בוחנים את כוונותיו ואמונותיו הסובייקטיביות של הנתבע אלא את אמירותיו כלפי חוץ ואת המשמעות האובייקטיבית אשר מייחס להן האדם הרגיל הנחשף לדבר הפרסום (פרשת "הארץ" דלעיל); שלישית וזה העיקר, הקשור הסיבתי בין פרסומיו של הנתבע לבין התוצאה שהתקבלה בדמות שלל הנאצות והקללות שהיו מנת חלקה של התובעת במשך השנים, [99] במידה רבה לנוכח הגורמים הבאים:

כבר בחודש דצמבר 2006, בימים שלאחר הרצח נפוצה השמועה ואף התפרסמו ידיעות בעיתונות לפיהן בני נוער מעורבים ברצח. זו הייתה גם הערכתה הראשונית של המשטרה. כך, למחרת הרצח התפרסמה ידיעה בעיתון הארץ שכותרתה: "בת 13 נרצחה בקצרין. החשד: אלימות נוער"; עוד בשנת 2008, כשנתיים בטרם פרסם ספרו של הנתבע (בו זכור לא נזכר שמה של התובעת) פרסם סרטו של שרון גל בה התראיינה התובעת. צפייה בסרט, באופן שבו נערך והוקרן, עוררה אצל רבים חשדות כלפי התובעת, כאשר אותן שניות של צחקוק נבוך בצירוף האמירה "דברים שאני יודעת" הופיעו בסמוך להצגת התיאוריה לפיה בני נוער מעורבים ברצח. התובעת אישרה בעדותה כי לטעמה עריכת הסרט הייתה מגמתית והדבר הוביל לתגובות קשות כנגדה (עמ' 22, 24), ואכן צפייה בסרט ובדרך עריכתו מעוררת את התחושה כי יש ממש בטענה זו; נופר בן דוד ואלכס פריזמין אישרו אף הם בעדותם כי פרסום סרטו של שרון גל גרר תגובות שליליות (עמ' 35, 36, 45); בהכרעת הדין במשפט זדורוב (תפח (נצ') 502/07 **מדינת ישראל נ' רומן זדורוב**, עמ' 119 לפסה"ד) ציין בית המשפט כי נמצאה סתירה מסוימת בעדותה של התובעת ("לי לחיאני תיארה אירוע זה [...] לדבריה קול משיכת נייר הטואלט נשמע מהתא השני או השלישי, קול הבת האומר "תפוס" נשמע מהתא השני [...] בראיון שהעניקה לי לחיאני לסרט "רק תאיר יודעת", סתרה עצמה וציינה כי את הקול "תפוס" שמעה מכיוון התא השלישי"). יש להניח שגם לקביעה זו משקל מסוים בכל הקשור לדעת הקהל בעניינה של התובעת; גב' אילנה ראדה, אמה של תאיר ז"ל, הפנתה בזמנים שונים אצבע מאשימה כלפי החברות (ר' עדות נופר בן דוד, עמ' 38 שו' 11-20), דבר שתרם אף הוא כפי הנראה לזיהוי החברות כחשודות אפשריות. מכל האמור לעיל עולה, כי קשה עד מאוד לבדוד ולאמוד את חלקו של הנתבע בעניין, ולהצביע על מידת הקשר הסיבתי בין פועלו לבין הנאצות והגידופים שהיו מנת חלקה של התובעת במשך השנים.

אכן, כחלק מהמסע שערך הנתבע להוכחות חפותו של זדורוב, קידם הנתבע בדרכים רבות את תיאורית החברות. ניתן אף לומר כי תיאוריה זו קנתה שביתה בקרב רבים ובתוכם חברי קבוצת הפייסבוק, במידה רבה הודות לפועלו של הנתבע, אשר היה כאמור ה"אורים ותומים" בעניין. עם זאת, החיבור המפורש בין תיאורית הבנות המעורבות לבין שמה ופניה של התובעת, לא נעשה לראשונה על ידי הנתבע, כי אם קודם לכן, בסרטו של שרון גל אליו התראיינה התובעת. בכל הזדמנות שנקרתה בדרכה לאחר מכן התראיינה התובעת ועשתה כל שבכוחה על מנת להסיר מעליה את עננת החשדות (תכנייתה של אושרת קוטלר, תכניתם של אורלי וילנאי וגיא מרוז, הסדרה "צל של אמת" וכיו"ב), ואולם לרוע המזל, חרף אותם ניסיונות, על אף אותם ראיונות ואולי דווקא בעקבותיהם, שבו מאמיני התיאוריה ודבקו בחשדות אותם ייחסו לתובעת.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

הגנות

85. קבעתי לעיל, כי פרסומים מס' 3, 6, 7, 8, 9 ו-10 מהווים על פי נוסחת האיזון לשון הרע. לפיכך יש להתקדם במעלה הדרך ולבחון את תחולתן של ההגנות השונות להן טוען הנתבע. בתוספת לכתב ההגנה המתוקן אשר הוגש ביום 15.1.18 טען הנתבע כי אין בדברים שפרסם כלל לשון הרע, לחילופין טען לתחולתן של הגנת האמת בפרסום הקבועה בסעיף 14 לחוק והגנת תום הלב האמורה בסעיף 15.

אשר לטענות הנתבע לפיה, חוסים הפרסומים גם תחת מגבלת סעיף 4 לחוק (לשון הרע על ציבור) שכן הפרסומים מכוונים כלפי קבוצת הבנות, לא מצאתי בטענה זו ממש. ראשית, התובעת הגישה את תביעתה באופן אישי ולא בשם קבוצת החברות, זאת בעקבות פרסומים אשר לטענתה פוגעים בה במפורש או במשתמע (ר' עניין **בכרי** דלעיל); שנית, קבעתי לעיל במסגרת נוסחת האיזון כי פרסום המופנה כלפי קבוצת הבנות, באופן שהאדם הסביר איננו מזהה כי מדובר בתובעת, ממילא לא ייחשב בנסיבות העניין לשון הרע.

הגנת תום הלב

86. הגנת תום הלב האמורה בסעיף 15 לחוק, קובעת בין היתר כך:

במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו: [...]

(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על עניין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעוניין בו עניין אישי כשר;

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לעניין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

87. אשר להגנת תום הלב הנתונה לפרסומים המהווים הבעת דעה הקבועה בסעיף קטן (4) – הרי שזו שמורה למקרים בהם הנפגע הוא אדם הנושא בתפקיד ציבורי, ואשר תוכן הפרסום קשור לפעילותו הציבורית. ניתן אמנם היה לפסק ולפרש את הסעיף גם באופן אחר, לפיו מדובר בחלופות – תפקיד ציבורי או עניין ציבורי – ולא בתנאים מצטברים. פרשנות שכזו תחיל את ההגנה גם על פרסומים הנוגעים לאדם פרטי אף שאיננו נושא בתפקיד ציבורי, ובלבד שמדובר בהבעת דעה על התנהגותו של אותו אדם "בקשר לעניין ציבורי", ואכן פרשת רצח תאיר ראדה היא ללא ספק עניין ציבורי. אולם ברי כי לא זו כוונת המחוקק ואף הפסיקה לא הלכה בדרך זו (ע"א 89/04 **נודלמן נ' נתן שרנסקי** [2008]; ע"א 3199/93 **קראוס נ' ידיעות אחרונות** [1995], סעיף 36 לחוות דעתו של השופט גולדברג).

תכלית ההגנה נועדה לאפשר הבעת ביקורת על מי שנושא באחריות ציבורית, ולא לאפשר פגיעה באדם פרטי שנקלע שלא באשמתו ל"עניין ציבורי" (לעניין תכלית ההגנה ר' והש' ד"נ 9/77 **חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עתון "הארץ" בע"מ** [1978]; ע"א 214/89 **אריה אבנרי נ' אברהם שפירא** [1989] (פסקה 25 לחוות דעתו של הש' ברק). ואולם, גם לו היינו מותחים את גבולות פרשנות תחולתה של ההגנה, וסוברים כי זו חלה גם על מי שמביע דעתו כנגד אדם שהתראיין באמצעי תקשורת בעניין

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

ציבורי, ובכך העמיד עצמו לשיפוט הציבור, כדוגמת התובעת, לא יהיה בכך כדי לסייע לנתבע, שכן בענייננו, חזקת תום הלב נשללת בהתאם להוראות סעיף 16(ב) לחוק, כפי שיבואר מיד.

88. הגנת תום הלב הקבועה בסעיף קטן (3) לכאורה עומדת לנתבע. הגנה זו שמורה למקרים בהם הפרסום נעשה לשם הגנה על עניין אישי כשר של אדם אשר הנתבע חפץ בטובתו. ואכן, הנתבע חפץ להוכיח את חפותו של זדורוב, ולא מן הנמנע כי הדרך לכך רצופה בהעלאת תיאוריות וחשדות כלפי חשודים פוטנציאליים אחרים אותם נמנעה המשטרה מלחקר, לרבות חברותיה של תאיר. ואולם, סעיף 16(ב) לחוק, קובע מהם התנאים אשר בהתקיימם תישלל חזקת הגנת תום הלב ותקום החזקה ההפוכה:

חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

- (1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
- (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
- (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

89. בענייננו, פיתח הנתבע תיאוריה המצביעה על האפשרות שחברותיה של תאיר מעורבות ברצח, ובחלק מן הפרסומים המפורטים לעיל אף קשר את התובעת עצמה לכך. לא הוכח כי החשדות הנ"ל אמת או כי הן מבוססים על קרקע מוצקה כלשהי, אך מעבר לכך דומה כי היה על הנתבע, כמי שהקדיש חודשים רבים לחקר הפרשה, לנקוט אמצעים מוגברים יותר על מנת להיווכח אם מדובר באמת. אמות המידה החלות על אדם הכותב ספר עב כרס הנחזה להיות מקצועי ומבוסס על מחקר, או יוצר סרט באורך מלא בנושא כה טעון, אינן אלו החלות על "אחרון הטוקבקיסטים". דומה הוא יותר לעיתונאי המפרסם כתבת תחקיר, לפיכך מצופה ממנו כי בטרם יפנה אצבע מאשימה אל אדם כחשוד אפשרי ברצח, ינהג מידה של אחריות וישמע את עמדתו. הנתבע לא טרח לפנות לתובעת ולקבל את עמדתה בטרם פרסם את פרסומו. ייתכן ששיחה מקדימה בין הצדדים, לרבות שמיעת הסבריה של התובעת למילים שנאמרו על ידה בהיותה בת 14 – "יש דברים שאני יודעת", היתה משנה את עמדתו של הנתבע, בדיוק כפי שארע בעניינה של אמי בוני. בניגוד לנתבע שסבר כל העת כי כנגד הבנות קיימים חשדות בלבד המחייבים חקירה, בוני היתה משוכנעת בתחילה כי הבנות הן הרוצחות האמתיות, אולם לאחר שהטריחה עצמה לעיר קצרין ושוחחה פנים אל פנים עם התובעת, עם נופר בן דוד ועם אחרים, שינתה את דעתה ואף התנצלה בפניהן. הנתבע לא טרח לעשות כן. משמעות הדברים היא כי הנתבע לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים על מנת להיווכח אם הפרסום אמת.

90. יתירה מזו, הערכים המוגנים בסעיף 15 לחוק הרלוונטיים לענייננו, הם "הגנה על עניין כשר" (ס"ק 3), בענייננו – הוכחת חפותו של זדורוב לטענת הנתבע, ואולי אף הבעת דעה בנושא בעל עניין ציבורי (ס"ק 4). ואולם הגנה על ערכים אלו אינה מצדיקה פרסום שמה של התובעת או פרטים מזהים אודותיה באותם הפרסומים אותם מצאתי לעיל כלשון הרע. ניתן היה להסתפק בתיאורית החברות מבלי לנקוב בשמה של התובעת ומבלי לרמוז אליה, בדיוק כפי שעשה הנתבע בספרו – בכנותו את התובעת בשם בדוי ולחלופין בראשי תיבות. במובן זה פרסום שמה של התובעת כחשודה פוטנציאלית, או כמי שיודעת

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 17-01-56502 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

דברים על זהות הרצח ומסתירה אותם, מהווה פגיעה גדולה מהנדרש לצורך הגנת הערכים המוגנים. לנוכח כל אלו, הגנת תום הלב בעניין הפרסומים הנ"ל – נשללת.

הגנת אמת הפרסום

91. סעיף 14 לחוק קובע כך:

במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש.

92. במסגרת הליך זה, הבהיר הנתבע לא פעם כי הוא איננו טוען כי התובעת מעורבת ברצח או יודעת מי הרוצח. כבר בדיון הראשון (3.1.18, עמ' 3) הבהיר כי "אני לא חושב שהתובעת היא הרוצחת, אין בידי שום ראיות לכך, מעולם לא פרסמתי שהיא הרוצחת, אני לא חושב שהתובעת שותפה לרצח או קשורה לרצח, אין בידי שום ראיות לכך ומעולם לא פרסמתי כך. אני לא חושב שהתובעת יודעת מי הרוצחים, אין בידי ראיות לכך. כל שהיא אמרה אלו רק "דברים שהיא יודעת" ואין לי מושג במה מדובר, מהם הדברים שהיא יודעת ולכן מעולם לא פרסמתי שהיא יודעת מי הרוצחים". עוד הבהיר הנתבע בסוף הדיון האחרון (18.6.20, עמ' 61) כי "הבנות האלו, אין לנו שום ראיה שהן אשמות במשהו".

93. לאמתו של דבר דברים דומים כתב הנתבע כבר בשנת 2010 בספרו (עמ' 63) לאחר שסקר את 25 החשודים הפוטנציאליים חבריה של תאיר (בשמות בדויים):

עם זאת, כל מה שנכתב כאן איננו בא לקבוע שמי מהחשודים קשור לרצח ובוודאי לא שכל החשודים קשורים לרצח. למרות הכול קיימת האפשרות שמדובר בצירוף מקרים אומלל. העובדות שנכתבו מחייבות רק חקירה ראויה! [...] עשרים וחמישה שמות של מעורבים אפשריים [...]"

94. טענותיו של הנתבע לתחולתה של הגנת האמת, אינן מכוונות אפוא לעובדות הקושרות את התובעת לרצח, שכן הוא עצמו מכחיש זאת כיום וברור כי איננו יכול לטעון דבר והיפוכו גם יחד. על אף זאת, עומד הנתבע על כך שכל אחד מפרסומיו אמת הוא. כך למשל "חידת ההגיון" אכן מעלה לדבריו שאלות כבדות משקל המחייבות חקירה – כיצד יתכן הדבר שהבנות שהן בחדר השירותים ולא הבחינו בדבר; דבריה של התובעת לפיה "יש דברים שאני יודעת" אכן מעלים לשיטתו את האפשרות לפיה יודעת היא פרטים כלשהם לגבי הרצח והיא נמנעת מלספרם וכיו"ב.

95. לאמתו של דבר, אין מדובר בעניינינו בעובדות יבשות אשר עשויות להיות "אמת" או "שקר", כי אם בהבעת דעה, בהשערות, בשאילת שאלות או בהסקת מסקנות. כך, מתוך דברי התובעת לפיהם "יש דברים שאני יודעת", הסיק הנתבע כי יתכן שהיא יודעת דברים באשר לזהות הרצח ולו רק יאיימו עליה ועל חברותיה בכניסה לכלא "נקבל בתוך 5 דקות את כל הסיפור האמיתי"; בחידת ההגיון הביע הנתבע את הערכתו בדרך של שאילת שאלה רטורית, לפיה הסיכויים שהבנות שהן בחדר השירותים ולא יודעת דבר – נמוכים עד מאוד; המסקנה לפיה כנגד הבנות יש "חשד מבוסס מאוד"

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

או "ראיות נסיבתיות", מהווה אף היא הבעת דעתו האישית של הנתבע, המבוססת על המשקל אותו מייחס הוא לדעתו, לעדויות ולראיות השונות.

96. ואכן, הנתונים עליהם מבוססות מסקנותיו של הנתבע, ברובם נתוני אמת הם – הבנות אכן שהו בשירותים בסמוך למועד הרצח והן אכן לא יודעות לספר דבר על זהות הרוצח; התובעת אכן אמרה בסרטו של שרון גל "יש דברים שאני יודעת"; התובעת וחברתה אכן רשמו את שמן בחדר שירותים אחר באותו היום; כל מי ששהה בסמוך לזירת פשע ובסמוך למועד ביצוע פשע אכן עשוי להיחשב כחשוד פוטנציאלי וחקירתו עשויה להיות מוצדקת. ואולם, דומה כי המסקנות אותן הסיק הנתבע מנתוני אמת אלו אשר באו לידי ביטוי בפרסומים דלעיל, בחלקן מרחיקות לכת. אשר ליסוד "העניין הציבורי" שבפרסום, דומה כי איש לא יחלוק על כך שפרשת רצח תאיר ראדה מהווה עניין ציבורי השואב אליו תשומת לב ציבורית רחבה, ויעידו על כך מספר החברים בקבוצה הפייסבוק. אולם באשר ליסוד "אמת" – יש לבחון, האם הגנת האמת הקבועה בסעיף 14 לחוק, חורגת מתייעוד העובדות ומשתרעת גם על הבעת דעה או הסקת מסקנות מתוך עובדות אלו?

97. שאלה זו נידונה בין היתר בת"א (מחוזי מרכז) 5699-11-10 **עופר מנירב, רו"ח נ' אייל ויובל ארז תקשורת (1996) בע"מ** [2014] (להלן – "עניין מנירב"). באותו עניין סקר כב' הש' גרוסקופף את הפסיקה ואת ההלכה בעניין:

בשאלה מהו דינן של מסקנות שניתן להסיק באופן סביר מעובדות לעניין חוק איסור לשון הרע, קיימת אי בהירות מסוימת בפסיקת בית המשפט העליון. מחד גיסא, ניתן למצוא בפסיקה אמירות מהן עולה כי גם ביחס למסקנות המבוססות על עובדות ניתן לטעון להתקיימות הגנת "אמת הפרסום" [...]; מאידך גיסא, נטייתה הברורה של פסיקת בית המשפט העליון היא להתייחס למסקנות המבוססות על עובדות נכונות במסגרת ההגנה הנתונה מכוח סעיף 15(4) לחוק איסור לשון הרע ביחס להבעת דעה [...]. לעיתים רק עובדות המתבררות בדיעבד מאפשרות לקבוע אם הסקת המסקנות הייתה נכונה או שגויה.

למיטב הבנתי, ההלכה כיום היא שהגנת "אמת הפרסום" משתרעת גם על מסקנה סבירה בשעתה המוסקת מעובדות נכונות. ודוק, מסקנה המוסקת על בסיס עובדות היא בגדר דעה, אשר מטבעה עשויה להיות שנויה במחלוקת, וזאת אף בהתעלם מכך שבזמן אמירתה לא ידועות כל העובדות. כך, למשל, אם פלוני לא דייק במספר אמירות שהמפרסם מצטט, יכול אלמוני להסיק מכך כי פלוני "אינו מקפיד על אמירת אמת" (ובלשון פחות נקיה, שהוא "שקרן"), בעוד שפלוני יכול לסבור שיש הסבר לאי הדיוקים הללו, ועל כן אין להסיק מסקנה נמהרת בדבר אמינותו של אלמוני. בכך אין רבותא.

כל עוד המפרסם מצטט עובדות נכונות, ומבסס עליהן דעה סבירה (על פי מבחן אובייקטיבי, בשים לב למידע הידוע באותה עת), זכאי הוא ליהנות מההגנה של "אמת הפרסום". ודוק, לא כל עובדה תצדיק באופן סביר (כעניין אובייקטיבי) מסקנה מסוימת. כך, למשל, אם ברור שפלוני טעה בהיסח הדעת, לא ניתן ליחס לו בשל כשל זה את המסקנה כי הינו "שקרן". ואולם, כל עוד העובדות שמביא הכותב הופכות את הדעה המובעת על בסיסן לסבירה בהינתן הידוע באותה עת, רשאי המפרסם לשון הרע להתבסס על הגנת "אמת הפרסום".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

כפי שניתן להיווכח, פסיקת בתי המשפט הרחיבה את תחולת ההגנה שהעניק החוק להבעת הדעה. בעוד הגנת הבעת הדעה הקבועה בסעיף 15 לחוק יוחדה למספר מצומצם של חלופות (ס"ק (4), (5), (6) ו- (7)) והתנתה זאת בתום לב (ר' שנהר עמ' 307), הרחיבה הפסיקה וקבעה כי הבעת דעה, אף אם אינה עומדת באחת החלופות הללו ואף אם אינה עומדת בחזקת תום הלב הקבועה בסעיף 16, אך מנגד מהווה מסקנה סבירה המבוססת על עובדות אמת ידועות, עשויה להיכלל בהגנת האמת הפרסום הקבועה בסעיף 14 לחוק.

קיומה של הגנה זו תותנה ראשית כל בכך שמדובר בנושא בעל עניין ציבורי, שכן הדבר מהווה תנאי לתחולת הגנת סעיף 14, ובנוסף בכך שהעובדות המהוות בסיס להבעת הדעה הינן אמת והן מובאות בגוף הפרסום. באופן זה ניתנת לקורא ההזדמנות לבקר דעה זו ואף להסיק מסקנה סותרת מאותן העובדות. תנאי נוסף הוא, שהעובדות אותן מביא הכותב, הופכות את הדעה המובעת על בסיסן לדעה סבירה (ההגנה המוענקת להבעת דעה הנסמכת על עובדות אמת והעומדת בתנאים הנ"ל, תיקרא להלן – "הגנת האמת המורחבת").

98. ניישם אפוא כעת כלל זה לענייננו, ונבחן האם מסקנותיו של הנתבע, אשר באו לידי ביטוי בפרסומיו לדלעיל, סבירות הן בהתייחס לעובדות עליהן הן נסמכות ועומדות ביתר תנאי הגנת האמת המורחבת. נטה תחילה אוזן לעדותו של הנתבע עצמו. בחקירתו נשאל, מהן עובדות האמת עליהן ביסס את פרסומיו. הנתבע השיב (עמ' 54):

[...] אני בא ואומר – בוא נראה מה המניעים לרצח. אני כתבתי מה המניעים ואחד המניעים זה קנאה. קנאה יכול להיות מניע של בנות [...] כשעדים במשפט כלשהו סותרים זה את זה, משקרים בעדויות, וזה ברור כי אתה רואה את העדויות, אתה רואה את הסתירות, אתה מצביע על זה, כאשר יש לך טיילת של חברות מכל המבנים של הבית ספר, רק שאדוני יבין שיש קומה 2, איפה שהשירותים, הקומה הזו ריקה מאדם, כיתות י' היו בטיול בתל אביב, הקומה הזו הייתה ריקה לגמרי, יש שם שירותים, מכל המבנים של ביה"ס, הרי בכל מבנה יש שירותים, הגיעו באמצע השיעור. רבע שעה אחרי שהסתיימה ההפסקה התחילו להגיע בנות מכל מיני מקומות לשירותים הספציפיים האלה. זה משהו מחשיד. לכן אני בא ואומר – אלו העובדות, אל תסיק מסקנות, אלה עובדות שמחייבות חקירה, וזה נכתב בספר ונאמר בסרט, אנו רוצים חקירה כהלכה [...] אגב המשטרה מסרה שבני נוער רוצחים. אני אומר רק תחקרו אותם [...]

בהמשך חקירתו נשאל הנתבע שוב מהן הראיות הנסיבתיות הקושרות את התובעת לרצח והשיב (עמ' 56):

[...] אתן לך כמה דוגמאות, ראשית כמו שאמרתי קודם שהגיעו מכל רחבי ביה"ס בנות לשירותים. שנית העובדה מה שאילנה [ראדה] אמרה, ששתי חברות נוהגות היו ללכת אליהם הביתה לאכול בצהריים כל יום רביעי, אבל באותו יום רביעי הן לא הגיעו שתי החברות, אחת מהן היא התובעת. ובמקום זה הם נסעו בפעם ה-1 בחייה למושב, איפה שגרה החברה השנייה. ראיה נסיבתית זו העובדה ששתי הן בשירותים, ובשלב מסוים הן החליטו לצאת מהשירותים והלכו לשירותי מורים. ושם בשירותי מורים הם לכלכלו את הקירות, המראות הדלתות וכתבו – זאת וזאת, ז"א הם נתנו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

את הכינויים שלהם "היינו כאן 6.12.2006". איזה ילד יכול לתקוע אצבע בעיניים של המורים שלו? זו ראייה נסיבתית. זו לא הוכחה, אבל אף ילד בעולם לא ידחוף אצבע בעין של המורה וילכלך את שירותי המורים ויכתוב את השם שלו.

אשר לפרסומים מהם עולה כי התובעת "יודעת דברים", נשאל הנתבע בחקירתו מהו אותו מידע שמייחס הוא לתובעת, והאם לשיטתו התובעת יודעת מי הרוצח. הנתבע השיב (עמ' 57):

לא. אני יכול להתייחס למילים שהיא אמרה – היא אמרה שהיא יודעת שזדורוב לא רצח כי יש דברים שהיא יודעת והיא חוותה משהו באותו רגע. זה מה שאני יכול לדעת, ולא אפרסם דבר יותר מזה.

99. נשוב כעת לאותם הפרסומים אותם מצאנו כעונים להגדרת "לשון הרע" בהתאם לנוסחת האיזון, ונבחן את סבירותו של כל פרסום – ככל שמהווה הבעת דעה או הסקת מסקנה – ביחס לעובדות המוצגות עליו הוא מבוסס:

א. **פרסום מס' 3** – "חידת ההגיון" בה מוזכר בין היתר שמה הפרטי של התובעת ובמסגרתה מובעת שאלה רטורית – מה הסיכויים שאותן בנות ששהו בתאי השירותים הסמוכים בשעת הרצח או בדקות הקרובות בכך לא הבחינו בדבר? כאמור לעיל, התשובה מצויה בגוף השאלה – הנתבע מניח כי הסיכוי לכך הוא נמוך ולפיכך הדבר מחייב את חקירת הבנות.

לטעמי, השאלה הרטורית שמעלה הנתבע בפרסום זה – אכן שאלה היא, והמסקנה העולה ממנה, לפיה הסיכוי לכך הוא נמוך – אכן מסקנה אפשרית היא, אם כי לא הכרחית.

עדויותיהן של הבנות בבית המשפט המחוזי במשפט זדורוב, כפי המפורט בהכרעת הדין (תפ"ח (מחוזי נצ') 502/07 **מדינת ישראל נ' רומן זדורוב** (14.9.10)), לרבות עדותה של התובעת עצמה, מלמדות כי בסמוך ממש לדקות בהן בוצע הרצח ביקרו מספר בנות בחדרי השירותים הסמוכים לרבות התובעת, אולם לא שמעו או ראו כל דבר חשוב. בית המשפט המחוזי בחן עדויות אלו לנוכח טענת הסנגור לכשלים בחקירה, וקבע בין היתר כך (עמ' 343 להכרעת הדין):

מוסיף הסנגור וטוען לשורה של כיווני חקירה שנזנחו. הסנגור תמה על העובדה, כי למרות שנמצאו בזירה עקבות נעל טבולות בדם שאינן של הנאשם, הצח"מ לא מצא לנכון לבדוק ולו זוג נעליים אחד מבין התלמידים ששהו בביה"ס בזמנים הרלוונטיים לשעת הרצח.

לדבריו, נוכחות התלמידות לי לחיאני, ספיר תירוש, נופר בן דוד בזירת הרצח, תמוהה, ומן הראוי היה לבחון לפחות את נעליהן.

לא הובהר, מדוע הסנגור תולה טענתו בשלוש תלמידות אלה דווקא, אף אם התלמידות אינן לומדות באגף זירת הרצח, עדיין מדובר בנוכחות הגיונית (והרי המנוחה עצמה פנתה לחדר השירותים שאינו באזור כיתתה, כן תוארה מציאות הגיונית בה תלמידים שוהים בפרגולה, משתמשים בברזיות או יושבים באזורים שאינם באזור כיתת האם שלהם).

אף איני יכול לקבל את הנחת הסנגור, כי אי בדיקת נעלי כל התלמידים ששהו בביה"ס בזמנים הרלוונטיים לשעת הרצח, מעיד על חקירה רשלנית ומגמתית.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

המציאות מלמדת, כי כמעט בכל תיק ניתן להצביע על אפשרויות לביצוע אופציות חקירתיות נוספות, אלא שלא בכל מחדל חקירתי יש כדי להשפיע על תוצאות ההליך הפלילי.

כאמור, בית המשפט המחוזי מצא להרשיע את זדורוב על אף טענות ההגנה, ובית המשפט העליון שב ואישר את ההרשעה. ואולם, ניתן להבין את טענות הנתבע הסבור כי בית המשפט שגה בכך, וכי היה עליו להעניק משקל רב יותר לשאלות נשוא "חידת ההיגיון".

הבעת ביקורת על הכרעת בית המשפט היא מעשה מותר ולגיטימי, והדבר אף הכרחי במסגרת דמוקרטית, שכן אין גוף שלטוני החף מביקורת. "ברור שלעיתים קרובות מתנגשים בענין זה שני עקרונות. האחד עקרון ההקפדה על כבוד המערכת השיפוטית. והשני עקרון חופש הביטוי והביקורת, בין היתר, על המערכת השיפוטית ועל השופטים. לא קל תמיד להחליט איזה עקרון יש להעדיף בכל מקרה ומקרה. ואם יוצא לפעמים שהשופט סובל מביקורת בלתי-מוצדקת הרי זהו מחירה הבלתי-נמנע של הדמוקרטיה בה אנו חיים. רק בארצות טוטאליטריות אין האזרח מעז לבקר את השלטון ואת בתי-המשפט" (ע"פ 364/73 שלמה זיידמן נ' מדינת ישראל [1974]).

מסקנת הדברים היא, כי השאלות אותן העלה הנתבע בפרסום מס' 3 – על אף שמדובר בשאלה רטורית אשר תשובתה מובלעת בתוכה – מהוות הבעת דעה אשר איננה חורגת באופן בלתי סביר מהעובדות עליהן היא נסמכת, עובדות המוצגות ברקע הפרסום. לפיכך אני מוצא כי פרסום זה חוסה תחת הגנת האמת המורחבת.

ב. **פרסום מס' 6** – בו מובעת עמדת הנתבע לפיה הבנות יודעות ומסתירות דברים ולו אך יחקרו אותן – תוך איום בכליאה – "נקבל בתוך 5 דקות את כל הסיפור האמיתי". שמה של התובעת מוזכר בסמוך מאוד ובאותו הקשר על ידי אחת המשתתפות, כך שברור לכל קורא סביר כי התובעת היא אחת מאותן החברות עליהן מדובר.

הנתבע סבור כי התובעת יודעת את "הסיפור האמיתי" ומסתירה אותו וככל שיאיימו עליה בכליאה היא תגלה את האמת. מסקנתו זו של הנתבע נסמכת במידה רבה על אותן מילים שאמרה התובעת בראיון לשרון גל לפיהן "יש דברים שאני יודעת".

ואולם, המרחק בין המילים שאמרה התובעת באותו ראיון בהיותה בת 14 וחצי לבין המסקנה כי היא יודעת את "כל הסיפור האמיתי" רב מדי, ולפיכך אין מדובר ב"מסקנה סבירה בשענתה המוסקת מעובדות נכונות" (עניין מנירב דלעיל). ואולם זה העיקר: בגוף הפרסום לא מפרט הנתבע מדוע סבור הוא כי התובעת יודעת את כל הסיפור האמיתי ועל מה מסקנה זו נסמכת. ככל שהיה הנתבע מצרף ציטוט או קישור לאותו קטע ראיון של התובעת בסרטו של שרון גל ומסביר שזהו הבסיס העובדתי עליו נסמכת מסקנתו כי התובעת "יודעת", נמעני הפרסום יכולים היו לצפות באותו קטע ראיון, להפעיל את שיקול דעתם באופן עצמאי ולהסיק את מסקנותיהם שלהם. ואולם תוכן הפרסום הנחרץ, הנאמר מפי הנתבע הנתפס בעיני קוראיו כבר סמכא בכל הקשור לחקירת הרצח, בלא שמובהר מה הבסיס העובדתי למסקנתו זו, כך שלא שניתנת לאדם הסביר הקורא את הפרסום ההזדמנות לבקר זאת, מהווה "דילוג" גדול מדי בין המסד העובדתי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

עליו נסמכת המסקנה לבין המסקנה עצמה. בכך לטעמי חורג הפרסום מתחולת הגנת האמת המורחבת, ולפיכך פרסום זה אינו מוגן.

ג. **פרסום מס' 7** – בו טוען הנתבע כי אמנם אין הוכחות נחרצות כנגד הבנות אך יש כנגדן "חשד מבוסס מאוד". החברות מוזכרות כמי שידועות דברים ומסתירות, ושמה של התובעת מוזכר בהקשר הדברים על ידי הנתבע כמי שאמרה "יש דברים שאני יודעת". עוד מובעת שוב השאלה הרטורית נשוא חידת ההיגיון – (מה הסיכויים שהבנות שנכנסו לשירותים לא ראו דבר). עם זאת, המסד העובדתי המהווה בסיס לאותו חשד מבוסס מובא במסגרת הפרסום, מדובר כאמור באותם נתונים נשוא "חידת ההיגיון" ובאותו ראיון מפורסם בו אמרה התובעת "יש דברים שאני יודעת". לאמתו של דבר פרסום זה מהווה וויכוח פומבי בין הנתבע לבין אלכס פריזמין, במהלכו טוען אלכס כי אין כנגד הבנות כל ראיה, ואילו הנתבע מסביר מדוע סבור הוא כי די בעובדות המפורטות באותו פרסום כי להוות חשד מבוסס.

"האדם הרגיל" הנחשף לפרסום זה, לומד על חילוקי הדעות בין אלכס לנתבע, מבין מהן העובדות עליהן מבסס הנתבע את החשד ובידו האפשרות להחליט האם מסקנתו של הנתבע מבוססת דיה על העובדות או שמא הצדק דווקא עם אלכס. הדבר עומד אפוא בתנאי הגנת האמת המורחבת.

ד. **פרסום מס' 8** – בפרסום זה, בו נזכרת התובעת בשמה הפרטי על ידי אחת המשתתפות יחד עם חברות נוספת, כותב הנתבע כי "יש נגדן אינסוף ראיות נסיבתיות" ורומז לכך שהן ניסו להטעות ולשבש את חקירת המשטרה. עוד כותב הנתבע כי מדובר ב"שקרניות". מדובר במסקנות מרחיקות לכת אשר אינן מבוססות על עובדות, ואולם גם אם סבור הנתבע כי מדובר במסקנה אפשרית, היה עליו להביא בפני הקוראים את אותן עובדות המהווה בסיס למסקנותיו אלו, על מנת שתהיה בידם האפשרות לבחון את סבירותן. בהעדר עמידה בתנאי הגנת האמת המורחבת – פרסום זה אינו מוגן.

ה. **פרסום מס' 9** – הנתבע כותב אמנם בפרסום זה באופן נחרץ למדי "אין לי צל של ספק שיש דברים שהיא יודעת", כאשר ברור כי מדובר על התובעת, ואולם במסגרת השיח מובהר כי דברים אלו נסמכים על אותו ראיון של התובעת בסרטו של שרון גל. הדברים מובאים על ידי אחת המשתתפות עוד לפני דברי הנתבע, ובהמשך השיח מפרש אלכס פריזמין את אותם דברים שנאמרו בסרט הנ"ל על פי ההסבר אותו נתנה התובעת עצמה "אחד החוקרים אמר לה שכנראה היה איתו עוד מישהו. בדיוק לזה היא התכוונה בסרט ל"יש דברים שאני יודעת"...". הקורא הסביר שנחשף לפרסום זה, מבין אפוא מהו הרקע לדברי הנתבע ומהו טווח הפרשנות האפשרי לבסיס העובדתי עליו נשענת מסקנתו של הנתבע. לפיכך, פרסום זה חוסה תחת הגנת האמת המורחבת.

ו. **פרסום מס' 10** – מדובר בזכור בשיחת טלפון בין הנתבע לרבינוביץ' במהלכה מטיל האחרון ספק בחשדות אשר מייחס הנתבע לחברות (לרבות התובעת) ואולם הנתבע מנסה לשכנעו שיש כנגדן ראיות נסיבתיות משמעותיות וכי אין להאמין לדברים שמספרות שכן "הן כמו פסיכופתיות מצויות, הן מאוד מאוד שרמנטיות והן גורמות לבן אדם להאמין בהן".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

פרסום זה המהווה שיחת טלפון בין שני דוברים, כולל למעשה שני עניינים הטעונים בחינה. האחד – הטענה לפיה כנגד התובעת וחברתה ראיות נסיבתיות משמעותיות; השני – מדובר בשקרניות המתנהגות כפסיכופתיות ועל כן אין להאמין להן.

מתוכן השיחה עולה כי רבינוביץ' מודע היטב לעובדות המהוות לטעמו של הנתבע ראיות כנגד התובעת, ואולם הוא מתעמת איתו וטוען כי אין בעובדות אלו די. ניכר כי הפערים בין השניים אינם במישור העובדות, אשר ידועות היטב לשניהם, אלא במישור המסקנות. רבינוביץ' אומר כי הראיות הקיימות כנגד החברות אינן מספיקות להגשת כתב אישום ובוודאי לא להרשעה, ואילו הנתבע מנסה לשכנעו כי ראיות נסיבתיות כגון אלו מספיקות לצורך הרשעה במדינת ישראל. לטעמי פרסום זה חוסה אפוא תחת הגנת האמת המורחבת, שכן מדובר בהבעת דעה הנסמכת על בסיס עובדתי הידוע לנמען הפרסום.

לעומת זאת האמירה לפיה מדובר בשקרניות הגורמות לאנשים להאמין להן "כמו פסיכופתיות", מהווה פרסום לשון הרע בלתי מוגן מצד הנתבע לאוזניו של רבינוביץ', שכן אין כל בסיס עובדתי לטענה זו ואין לה על מה שתסמוך.

פיצויים

100. בחנו לעיל את שלל הפרסומים נשוא התביעה וחילצנו מתוכם את אותם הפרסומים המהווים "לשון הרע" על פי סעיפים 1 עד 3 לחוק. עשינו זאת תוך שימוש בנוסחת האיזון, המבקשת למצוא בנסיבות העניין את נקודת שיווי המשקל בין חופש הביטוי הנתון לנתבע להביע את דעתו, לבין זכותה של התובעת להגנה על שמה. לאחר מכן העברנו את אותם הביטויים תחת שבט ביקורת ההגנות הקבועות בסעיפים 14 ו-15 לחוק, ואלו המסקנות:

א. פרסומים מספר 3, 7 ו-9 חוסים תחת הגנת האמת המורחבת (עניין **מנירב** לעיל). מדובר בהבעת דעה בנושא בעל חשיבות ציבורית, דעה המהווה הסקת מסקנה על בסיס עובדות נתונות. בהתאם להוראות סעיף 14 לחוק, ההגנה לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש. גם אם הדעה או המסקנה התבררו בסופו של יום כ"בלתי נכונות" שכן בית המשפט פסק בסופו של יום כנגדן (הכרעת הדין במשפט זדורוב), וגם אם דעות אלו אינן נתמכות בראיות חותכות ומספקות, סוף סוף מדובר בדעה אפשרית, אשר הדין איננו מבקש להשתיקה. לפיכך חוסים פרסומים אלו תחת כנפי הגנת האמת.

ב. פרסומים מספר 6 ו-8 אינם מוגנים, שכן מדובר בהצגת מסקנות נחרצות מצד מי שנחשב בר סמכא בכל הקשור לחקירת פרשת הרצח, בלא שמובהר מהו הבסיס העובדתי המונח בבסיס מסקנות אלו, ובלא שניתנת לקורא האפשרות לבחון ולבקר את סבירות המסקנות ביחס לעובדות. לפיכך אין פרסומים אלו חוסים בצל הגנת האמת המורחבת.

ג. אשר לפרסום מספר 10, כאמור לעיל חלקו הראשון ("ראיות נסיבתיות כמו שיש נגדן מספיקות להרשעה") מוגן בהגנת האמת המורחבת, שכן מדובר במסקנה שנויה במחלוקת בין שני הצדדים לשיחה עצמם, מסקנה הנסמכת על עובדות נתונות המצויות בידיעת נמען הפרסום. מנגד, חלקו השני של הפרסום ("הן כמו פסיכופתיות מצויות, הן מאוד מאוד שרמנטיות והן גורמות לבן

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

אדם להאמין בהן") אינו מוגן, שכן אמתות הדברים לא הוכחה ולו במקצת, והדברים אינם מבוססים על בסיס עובדתי כלשהו.

101. נותר אפוא לדון בפיצוי הראוי בגין אותם הפרסומים שנמצאו לעיל בלתי מוגנים. בקביעת שיעור הפיצויים אותם ישלם הנתבע לתובעת בגין אותם פרסומים פוגעים המהווים לשון הרע ואשר נמצאו בלתי מוגנים, הבאתי בחשבון נסיבות ושיקולים אלו – לחומרה:

א. היותו של הנתבע הרוח החיה, "האורים והתומים" בכל הקשור לקידום תיאוריית הבנות המעורבות;

ב. הסבל אותו חווה התובעת שנים כה רבות, עקב זיהויה הבלתי מבוסס והבלתי אחראי על ידי רבים כמעורבת ברצח או כמי שמסתירה מידע, וחלקו של הנתבע בכך;

ג. מדובר בחשדות למעורבות בעבירת רצח – החמורה בספר החוקים;

ד. הנתבע, על אף שהקדיש חודשים רבים לחקר הפרשה, לא ערך כל שיחת בירור עם התובעת עצמה בטרם הפרסומים ובכך לא נקט אמצעים סבירים על מנת להיווכח האם יש ממש בתוכן הדברים;

ה. באותם מקרים בהם הוזכר שמה של התובעת במפורש או במשתמע, הדבר לא היה הכרחי על מנת לקדם את מאבקו הציבורי של הנתבע – הוכחת חפותו של זדורוב;

ו. הנתבע מעולם לא התנצל בפני התובעת על הדברים שפרסם כנגדה, על אף שהיו לו מספר הזדמנויות לכך (רי' עדות התובע עמ' 58 שוי' 24 "על מה להתנצל?"; עדות אמי בוני עמ' 30);

ז. בפרסומים מספר 6, 8 ו-10 מוצגות התובעת וחברותיה באופן ברור ונחרץ למדי כמי שיש נגדן "אינסוף ראיות נסיבתיות" הקושרות אותן לרצח, יודעות "את כל הסיפור האמיתי" אך מסתירות זאת, ואף כמי שמנסות לשבש את חקירת המשטרה. עוד עולה כי מדובר ב"שקרניות" מקצועיות "כמו פסיכופתיות מצויות";

ח. פרסום מספר 6 פורסם לעיניהם של 23 חברי הציאט, פרסום מספר 8 פורסם לעיני 17 חברים, ואילו פרסום מספר 10 פורסם בפני אדם אחד.

102. מנגד, מצאתי להביא בחשבון שיקולים אלו – לקולה:

א. יש לדון כל פרסום לגופו ועל פי תוכנו, ואין לייחס לפרסומים – משמעות רחבה מדי החורגת מהתוכן המפורש הנזכר בהם או המשתמע מהם ויש להיזהר מטענות "אווירה". יש אף לזכור כי בסופו של יום רק מיעוט מהפרסומים נשוא התביעה נמצאו ככאלו המצדיקים פיצוי;

ב. קשה להצביע באופן וודאי על הקשר הסיבתי בין פרסומיו של הנתבע לבין זיהויה של התובעת על ידי הציבור כמעורבת אפשרית ברצח. הדברים אמורים בשים לב בין היתר לשמועות שנפוצו כבר בסמוך לרצח, לרבות באמצעי התקשורת, לפיהן בוצע הדבר על ידי בני נוער, ובעיקר אמורים הדברים בהתייחס לסרטו של שרון גל משנת 2008 ולחלקה המצער של התובעת בסרט זה, וכן לראיונות נוספות בהם השתתפה התובעת בתקשורת במשך השנים. יוזכר, כי סרטו של שרון גל בו נחשפה התובעת ובעקבותיו זוהתה והושמעה – קדם לפרסומיו של הנתבע;

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

- ג. מספר הנמענים לפרסומים מספר 6 ו-8 הוא אמנם 17 עד 23 אנשים, חברי הצ'אט המכונה "מה הלאה?", עם זאת, מדובר בקבוצה סגורה המורכבת ממשתתפים העוסקים מזה חודשים רבים בינם לבין עצמם בנבכי פרשת הרצח, עוקבים אחר הפרטים, העדויות והראיות. דומה כי המשתתפים באותו פורום ממילא משוכנעים היו באותה העת בחלקן של החברות ברצח, כך שמידת השפעתו של הנתבע במועד פרסומים אלו על חברי הצ'אט אינה רבה. מעבר לכך, בפרסום מספר 6 הנתבע לא נקב במפורש בשמה של התובעת, אם כי הדבר משתמע מתוך דברים שכותבת משתתפת אחרת מיד לאחר מכן. אשר לפרסום מספר 10 – מדובר בשיחת טלפון בה משתתפים שני אנשים בלבד, הנתבע ורבינוביץ'. ניכר מתוך הקשר הדברים כי אין זו שיחה ראשונה ביניהם וכי הם עוסקים מזה תקופה ארוכה בינם לבין עצמם בחלקן של הבנות ברצח;
- ד. במשך השנים בהם התפרסמו פרסומים שונים כנגד התובעת, היא מעולם לא פנתה לנתבע בדרישה להסיר פרסומים פוגעים שנכתבו על ידו או על ידי אחרים. זאת, למעט מכתב התראה שנשלח לנתבע על ידי ב"כ התובעת בטרם הגשת התביעה, בו נדרש הנתבע לשלם פיצויים לתובעת וכמו כן להסיר פרסומים. אך המכתב מנוסח באופן כוללני ואיננו כולל הפנייה לפרסום ספציפי. מכל מקום, לטענת הנתבע, בעקבות פנייה זו אכן הוסר הפרסום "חידת הגיון" אשר פורסם על ידו זמן קצר קודם לכן;
- ה. פרסומיו של הנתבע עסקו בנושא המצוי בעין הסערה הציבורית מזה מספר שנים והמהווה כר פורה לדיון ציבורי נרחב ובין היתר לביקורת על מערכות החוק והמשפט בישראל. הגבלת חופש הביטוי סביב נושא בעל חשיבות ציבורית כה רחבה תהווה פגיעה ביכולת התנהלותו של שוק דעות פתוח – מיסודותיה של חברה דמוקרטית. שיקול זה משפיע גם על שלב פסיקת הפיצויים: "האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב ולפרטיות לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות (בנויקין ובפיליליס) בגין לשון הרע והן על קביעת הסעדים הננקטים כאשר מתגבשת האחריות" (רע"א 4740/00 אמר נ' יוסף [2001]). "כך האיזון שולט על קביעת הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות בחוק ועל סוגיית הפיצויים" (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' אילון לוני הרציקוביץ' [2004]).
103. אחר כל אלו, ומשהבאתי בחשבון את כלל השיקולים דלעיל, לרבות החשש מפני אפקט "מצנן" בכל הקשור להשמעת ביקורת ציבורית על רשויות החוק והמדינה, אני קובע כי הפיצוי אותו ישלם הנתבע לתובעת בגין שלושת הפרסומים האמורים לעיל, המהווים לשון הרע ואשר נמצאו בלתי מוגנים, יעמוד על 30,000 ₪.
104. לא מצאתי ממש בטענות התובעת לעניין בילוש, התחקות והטרדה מצדו של הנתבע כנגדה, באופן הנוגד את הוראות חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981. הפעם הראשונה בה פגשו התובעת והנתבע זו את זה, או שוחחו זו עם זה, היה בקדם המשפט הראשון במסגרת הליך זה. העובדות המהוות בסיס לטענותיה אלה של התובעת אינן מפורטות כדבעי בכתב התביעה ואף לא הובאו ראיות של ממש בעניינן.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 56502-01-17 לחיאני ואח' נ' סדובסקי ואח'

סוף דבר

105. לבי על התובעת, אשר בהיותה נערה צעירה איבדה באבחת סכין חברה טובה. מדובר בפרשת רצח נוראה אשר זעזעה את הבוגרים והקשוחים שבציבור הישראלי ולא הותירה אדם אדיש, על אחת כמה וכמה את חברותיה הקרובות של תאיר. איתרע מזלה של התובעת והיא נכחה בזירת הרצח בסמוך למועד התרחשותו, ניתן אך לדמיין את סיוטי הלילה ואת הקשיים הנפשיים הנובעים מכך. ואולם לאחר כל אלו, מוצאת היא את עצמה נאלצת להתמודד שנים כה רבות עם האשמות ונאצות לפיהן היא וחברותיה מעורבות בדרך כלשהי ברצח חברתן.
106. הנתבע ועוד אחרים כמותו סברו כי חטאו רשויות החקירה והפרקליטות, וכי שגגה נפלה לפני בתי המשפט – המחוזי והעליון – בהרשיעם את זדורוב. לדעתם, האחרון נמק עד היום בכלאו ללא עוול בכפיו. אכן, הזכות להשמיע ביקורת ציבורית כלפי רשויות השלטון והחוק, לרבות בתי המשפט, היא סימן היכר לדמוקרטיה ואף תנאי לקיומה, דא עקא, שבדרכם זו גרמו הנתבע וחבריו נזק וצער רב לתובעת ולחברותיה. רוב פרסומיו של הנתבע נשוא תובענה זו נמצאו מותרים או מוגנים, למעט שלושה, אשר נמצאו חורגים מתחולת ההגנות הקבועות בחוק ופגיעתם בתובעת נמצאה גדולה מהדרוש לצורך השמעת הביקורת הציבורית.
107. כאמור לעיל, הנתבע ישלם לתובעת פיצוי בסך 30,000 ₪.
108. לסכום האמור יתווספו הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 6,000 ₪. לסכומים אלו יתווספו הפרשי ריבית והצמדה החל מהיום ועד למועד התשלום בפועל.
- לעניין קביעת שיעור ההוצאות, הבאתי בחשבון בין היתר את סכום התביעה לעומת הסכום שנפסק, את התעריף המינימלי המומלץ, את אופן ניהול המשפט על ידי הצדדים ואת מידת שיתוף הפעולה הדיוני ביניהם, את היענות הצדדים להחלטות בית המשפט, את העיכוב בהגשות הסיכומים ועוד.
109. הנתבע יוועץ בב"כ, ישקול את עמדתו, ויודיע עד ליום 14.10.20 האם עומד הוא על המשך ניהול התביעה שכנגד. העדר הודעה כאמור עד למועד הנ"ל, ייחשב כוויתור על התביעה שכנגד וזו תידחה.
110. זכות ערעור בתוך 45 ימים.
111. החלטתי בדבר פסיקת ההוצאות לחובת התובעת לקופת אוצר המדינה מיום 21.7.20 – תבוטל.

ניתנה היום, כ"א אלול תש"פ, 10 ספטמבר 2020, בהעדר הצדדים.

מוטי פירר, שופט